

Lūdzu, ņemiet vērā: šis dokuments būs pamats īsāku un lietotājam piemērotāku dokumentu izstrādei, kas būs paredzēti atbilstošai auditorijai.

PAMATNOSTĀDNES PAR KAĶU UN SUŅU KOMERCIĀLU PĀRVIETOŠANU PA SAUSZEMI

SATURS

Priekšvēsture.....	3
Juridisks pamats	4
Pamata tiesību aktu kopsavilkums.....	5
Pamatnostādņu piemērošanas joma	5
Definīcijas.....	5
1. iedaļa. Vispārējie nosacījumi dzīvnieku pārvadāšanai.....	8
1.1. Piemērotība pārvadāšanai.....	9
1.2. Transportlīdzekļi un konteineri.....	10
1.3. Pārvadāšanas prakse.....	14
Iekraušana, izkraušana un apiešanās ar dzīvniekiem.....	14
Personāla kvalifikācija	15
Dažādu sugu un veidu nošķiršana.....	15
Izvietojšanas blīvums.....	16
1.4. Starplaiki starp dzirdināšanas un barošanas reizēm, pārvadājuma ilgums un atpūtas periods	17
2. iedaļa. Dzīvnieku veselības un slimību kontroles pārbaudes.....	20
2.1. Tīrīšana	20
2.2. Aizsargierīces.....	20
2.3. Pārbaudes pirms un pēc veterinārārsta apmeklējuma un tā laikā.....	20
3. iedaļa. Prasības attiecībā uz transportlīdzekli un pārvadātāju.....	22
3.1. Atļaujas piešķiršana pārvadātājiem	22
3.2. Transportlīdzekļu apstiprināšana.....	23
3.3. Pārvadāšanas dokumenti	23
4. iedaļa. Ārkārtas rīcības plānu izstrāde.....	25
4.1. Ārkārtas situācijas.....	25
4.2. Aizliegtu/ierobežotu suņu veidu pārvadāšana.....	25
4.3. Dzīvnieku pārvadāšana ekstrēmos laikapstākļos.....	25
4.4. Slimu vai ievainotu dzīvnieku aprūpe	28
5. iedaļa. Atsauces.....	29
1. pielikums. Ārkārtas rīcības plāns	33
2. pielikums. Dzīvnieku veselības un labturības rādītāji	35

Priekšvēsture

Regula (EK) Nr. 1/2005 par dzīvnieku aizsardzību pārvadāšanas laikā, turpmāk tekstā – “Regula”, stājās spēkā 2007. gada 1. janvārī, un tās mērķis ir nodrošināt uzņēmējiem līdzvērtīgus konkurences apstākļus, vienlaikus nodrošinot pārvadājamajiem dzīvniekiem pietiekamu aizsardzību. Par Regulas saturu un ietekmi Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestāde ir sniegusi zinātniskus atzinumus, tomēr īpašu noteikumu par kaķu un suņu pārvadāšanu gandrīz nav. Tādēļ ES Dzīvnieku labturības platformas brīvprātīgo iniciatīvu apakšgrupa lolojumdzīvnieku (suņu) veselības un labturības aizsardzībai tirdzniecībā, turpmāk tekstā dēvēta par “Apakšgrupu”, ir izstrādājusi skaidras pamatnostādnes un uzskata, ka ir svarīgi paplašināt šo pieeju, lai tā aptvertu visus kaķu un suņu veselības un labturības aspektus komerciālās pārvietošanas laikā, gan izmantojot Dzīvnieku veselības likuma deleģētos aktus, gan izstrādājot EFSA atzinumus, kas minēti Regulā (EK) Nr. 1/2005, gan arī piemērojot prasības dzīvnieku veselības jomā, kas minētas Direktīvā 92/65/EEK, un prasības attiecībā uz lolojumdzīvnieku nekomerciālu pārvietošanu, kas minētas Regulā (ES) Nr. 576/2013.

Pateicības

Somijas Lauksaimniecības un mežsaimniecības ministrijas Dzīvnieku un augu veselības nodaļai

Ungārijas Nacionālā pārtikas aprites drošības biroja Dzīvnieku veselības un labturības departamentam

Īrijas Lauksaimniecības, pārtikas un jūras departamenta Dzīvnieku veselības un labturības nodaļai

Beļģijas “Environment Brussels” Dzīvnieku labturības departamentam

Beļģijas Flandrijas reģiona Dzīvnieku labturības inspektoram transporta jomā

Francijas Lauksaimniecības un pārtikas ministrijas Dzīvnieku labturības birojam

Vācijas Federālās pārtikas un lauksaimniecības ministrijas Dzīvnieku labturības nodaļai

Portugāles Lauksaimniecības ministrijas Pārtikas un veterinārijas ģenerāldirektorāta Dzīvnieku labturības nodaļai

Beļģijas Flandrijas reģiona pašvaldības Dzīvnieku labturības nodaļai

Spānijas Lauksaimniecības, zivsaimniecības un pārtikas produktu ministrijas Dzīvnieku labturības nodaļai

Nīderlandes Lauksaimniecības, dabas un pārtikas kvalitātes ministrijas Dzīvnieku labturības nodaļai

Beļģijas Valonijas reģiona valsts dienesta Dzīvnieku labturības nodaļai

Itālijas Dipartimento di Medicina Veterinaria, Università degli Studi di Milano

Organizācijai “Eurogroup for Animals”

Itālijas Veselības ministrijai, Izsm

Karaliskajai cietsirdības pret dzīvniekiem novēršanas biedrībai (RSPCA)

Slovākijas Republikas Valsts veterinārajai un pārtikas pārvaldei

Dānijas Veterinārās un pārtikas pārvaldes Dzīvnieku veselības, dzīvnieku labturības un veterinārmedicīnas nodaļai

Eiropas Veterinārārstu federācijai

VIER PFOTEN / FOUR PAWS – Eiropas Policijas birojam

Uzņēmumam “Golden Paws Pet Transport”

Valstu transporta jomas kontaktpersonām

Projektam “Biocrime”

Harijam Ekmenam [Harry Eckman]

Ivonai Mertinai [Iwona Mertin]

Juridisks pamats

Regulas un direktīvas, kas attiecas uz suņu un kaķu pārvadāšanu.¹

- Padomes 1990. gada 26. jūnija Direktīva 90/425/EEK par veterinārajām un zootehniskajām pārbaudēm, kas piemērojamas Kopienā iekšējā tirdzniecībā ar noteiktiem dzīvniekiem un produktiem, lai izveidotu iekšējo tirgu
- Padomes 1992. gada 13. jūlija Direktīva 92/65/EEK, ar ko paredz dzīvnieku veselības prasības attiecībā uz tādu dzīvnieku, spermas, olšūnu un embriju tirdzniecību un importu Kopienā, uz kuriem neattiecas dzīvnieku veselības prasības, kas paredzētas īpašos Kopienas noteikumos, kuri minēti Direktīvas 90/425/EEK A(I) pielikumā
- Komisijas 2004. gada 30. marta Regula (EK) Nr. 599/2004 par vienota parauga sertifikāta un inspekcijas ziņojuma ieviešanu Kopienas iekšējā tirdzniecībā ar dzīvniekiem un dzīvnieku izcelsmes produktiem
- Padomes 2004. gada 22. decembra Regula (EK) Nr. 1/2005 par dzīvnieku aizsardzību pārvadāšanas un saistīto darbību laikā un grozījumu izdarīšanu Direktīvās 64/432/EEK un 93/119/EK un Regulā (EK) Nr. 1255/97
- Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 12. jūnija Direktīva 2013/31/ES, ar ko groza Padomes Direktīvu 92/65/EEK attiecībā uz dzīvnieku veselības prasībām, kas reglamentē suņu, kaķu un mājas sesku tirdzniecību Savienībā un to importu Savienībā
- Lēmums 2013/518/ES: Komisijas 2013. gada 21. oktobra Īstenošanas lēmums, ar ko groza Padomes Direktīvas 92/65/EEK E pielikuma 1. daļu attiecībā uz veterinārā sertifikāta paraugu dzīvniekiem no saimniecībām
- Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 12. jūnija Regula (ES) Nr. 576/2013 par lolojumdzīvnieku nekomerciālu pārvietošanu un par Regulas (EK) Nr. 998/2003 atcelšanu, dokuments attiecas uz EEZ
- Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 9. marta Regula (ES) 2016/429 par pārnēsājamām dzīvnieku slimībām un ar ko groza un atceļ konkrētus aktus dzīvnieku veselības jomā (Dzīvnieku veselības tiesību akts)
- Komisijas 2019. gada 30. septembra Īstenošanas regula (ES) 2019/1715, ar ko nosaka noteikumus par oficiālo kontroļu informācijas pārvaldības sistēmas un tās sistēmas komponentu darbību (*IMSOC* regula)

¹ Izņemot Regulu Nr. 1/2005, visus šostekstus ir paredzēts iekļaut Dzīvnieku veselības likuma regulējumā. Turklāt *AHL*, pieņemot īstenošanas un deleģēto aktu, īsteno sīkākas prasības attiecībā uz suņu un kaķu pārvietošanu no patversmēm un savākšanas centriem.

Pamatnostādņu piemērošanas joma

Šo pamatnostādņu mērķis ir nodrošināt kaķu un suņu veselības un labturības aizsardzību komerciālas pārvietošanas laikā. Šīs sugai specifiskās darbības norādes attiecas uz ikvienu, kas pārvadā kaķus un suņus vai uzrauga kaķu un suņu pārvadāšanu. Lai gan šīs pamatnostādnes kopumā ir piemērojamas arī attiecībā uz pārvadāšanu ar gaisa transportu, papildu informācija jāmeklē IATA tīmekļvietnē (IATA Noteikumi par dzīvū dzīvnieku pārvadāšanu) un jāpieprasa attiecīgajam gaisa pārvadātājam.

Definīcijas

Komerčiāla pārvietošana – komerciāla pārvadāšana nav tikai pārvadāšana ar tūlītēju naudas apmaiņu pret precēm vai pakalpojumiem. Komerčiāla pārvietošana ir saistīta ar saimniecisko darbību un aptver jebkuru pārvadāšanu, kas tieši vai netieši ir saistīta ar finansiāla labuma gūšanu vai kam ir šāds mērķis.

Regulā Nr. 576/2013 “nekomerciāla pārvietošana” ir definēta kā jebkura pārvietošana, kuras mērķis nav ne lolojumdzīvnieka pārdošana, ne īpašumtiesību uz lolojumdzīvnieku nodošana. Tāpēc arī komerciālā pārvietošana jādefinē gan saistībā ar īpašumtiesību nodošanu, gan arī saistībā ar finansiālu labumu.

Regulā Nr. 576/2013 ir arī noteikts, ka Savienības tiesību konsekvences labad, kamēr nav ieviesti Savienības noteikumi, ar ko reglamentē lolojumdzīvnieku nekomerciālu pārvietošanu uz kādu dalībvalsti no citas dalībvalsts vai no teritorijas, vai no trešās valsts, nekomerciālai pārvietošanai jāvar piemērot attiecīgās valsts noteikumus, ja vien tie nav stingrāki par noteikumiem, ko piemēro komerciālai pārvietošanai.

1. piemērs	Ja patērētājs izmanto transporta uzņēmumu, lai pārvestu suni vai kaķi no punkta A uz punktu B apmaiņā pret finansiālu labumu, tā ir komerciāla pārvietošana un tiek piemērota Padomes Regula (EK) Nr. 1/2005, kā arī, ja atbilstīgi, attiecīgās valsts tiesību akti.
2. piemērs	Ja dzīvniekus pārvadā ciltsdarbam neatkarīgi no pārvadājuma garuma un pārvadāto dzīvnieku skaita.
3. piemērs	Ja vienai personai piederošo pārvadājamo dzīvnieku skaits pārsniedz piecus, to uzskata par komerciālu pārvietošanu, ja vien nav izpildīti visi šie nosacījumi: · lolojumdzīvnieku pārvietošana ir paredzēta, lai piedalītos sacensībās², izstādēs vai sporta pasākumos (vai treniņos pirms šādiem pasākumiem), un · īpašnieks vai pilnvarotā persona iesniedz rakstveida pierādījumus, un · dzīvnieki ir vecāki par sešiem mēnešiem.
4. piemērs	Ja dzīvnieku aizsardzības asociācija pārvadā suņus starp dalībvalstīm, lai tos nodotu trešajām personām par maksu neatkarīgi no tā, vai šīs darbības mērķis ir vai nav peļņas gūšana. ³

Dzīvnieki – šajās pamatnostādnēs termins “dzīvnieki” attiecas uz kaķiem un suņiem.

Pavadonis – par dzīvnieku labturību tieši atbildīgā persona, kura tos pavadā pārvadājuma laikā. Tai ir jābūt personai ar zināšanām un izpratni par dzīvnieku uzvedību un labturības vajadzībām, kas var nodrošināt efektīvu pārvaldību un veicināt, nodrošināt un aizsargāt viņa aprūpē esošo dzīvnieku labturību. Aprūpētājam jābūt atbilstoši sagatavotam un pieredzējušam, profesionāli un pozitīvi jāreaģē uz dzīvnieka vajadzību apmierināšanu, un viņa kvalifikācijai šajā amatā jābūt iegūtai, izmantojot formālas mācības un uzkrājot praktisku pieredzi dzīvnieku aprūpē un pārvadāšanā.

Kompetentā iestāde – dalībvalsts iestāde, kas ir pilnvarota veikt dzīvnieku veselības un labturības pārbaudes, vai jebkura iestāde, kurai tā ir deleģējusi šīs pilnvaras.

Konteiners – jebkura redeļu kaste, pārnēsājamais būris, kaste, krātiņš, tvertne vai cita izturīga konstrukcija, ko izmanto dzīvnieku pārvadāšanai un kas nav pats transporta līdzeklis (tas var ietvert transportlīdzeklī iebūvētu konteineru).

Nosūtītājs – persona, kas nosūta dzīvniekus.

Saņēmējs – persona, kas saņem dzīvniekus galamērķī.

² Ja regulējums mainās, to ieteicams piemērot visos gadījumos, kad dzīvnieki tiek pārvadāti uz sacensībām, neatkarīgi no dzīvnieku skaita.

³ EST lietas numurs C-301/14.

Kaķis – *Felis catus* dzīvnieks, ko parasti dēvē par mājas kaķi. Tas ir pieradināts kaķu dzimtas (plēsēju kārtas) pārstāvis.

Suns – *Canis lupus familiaris* dzīvnieks, kas ir pieradināts suņu dzimtas (plēsēju kārtas) pārstāvis.

Transportlīdzekļa vadītājs – persona, kas vada transportlīdzekli. Tas var būt vai nu pavadonis, vai arī cita persona. Viņam ir jābūt attiecīgā transportlīdzekļa vadīšanai nepieciešamajām apliecībām un kvalifikācijai.

Pārvadājums – viss pārvadāšanas process no izbraukšanas vietas līdz galamērķa vietai, ietverot izkraušanu, ievietošanu un iekraušanu pārvadājuma starpposma punktos.⁴

Pārzinis – jebkura fiziska vai juridiska persona, izņemot pārvadātāju, kas atbild par dzīvniekiem vai veic darbības ar tiem pastāvīgi vai īslaicīgi.⁵

Tāls pārvadājums – pārvadājums, kura ilgums pārsniedz 8 stundas, sākot no brīža, kad pirmais dzīvnieku sūtījuma dzīvnieks tiek iekrauts.⁶

Transportlīdzeklis – vieglā automašīna, kravas automašīna, furgons vai jebkurš cits autotransporta līdzeklis.⁷

Pilnvarots veterinārārsts – veterinārārsts, ko iecēlusi dalībvalsts kompetentā iestāde.

Organizētājs –

i) pārvadātājs, kas noslēdzis apakšuzņēmuma līgumu ar vismaz vienu citu pārvadātāju attiecībā uz kādu pārvadājuma daļu, vai

ii) fiziska vai juridiska persona, kas par pārvadājumu noslēgusi apakšuzņēmuma līgumus ar vairākiem pārvadātājiem.⁸

Izbraukšanas vieta – vieta, kur pirmo dzīvnieku pirmoreiz iekrauj transportlīdzeklī.

Galamērķa vieta – vieta, kur pēdējais dzīvnieks tiek izkrauts no transportlīdzekļa.

TRACES sistēma – Tirdzniecības kontroles un ekspertu sistēma – rīks dzīvnieku pārvadājumu un dzīvnieku izcelsmes produktu administrēšanai gan ES teritorijā, gan no trešajām valstīm.

Pārvadāšana – dzīvnieku pārvietošana ar vienu vai vairākiem transportlīdzekļiem un ar to saistītās darbības, tostarp iekraušana, izkraušana, pārkraušana un atpūta, līdz brīdim, kad ir pabeigta dzīvnieku izkraušana galamērķa vietā.⁹ Šajās pamatnostādnēs vārds “pārvadāšana” īpaši attiecas uz autotransportu, taču to var attiecināt arī uz citiem transporta veidiem.

⁴ Saskaņā ar Regulu Nr. 1/2005.

⁵ Saskaņā ar Regulu Nr. 1/2005.

⁶ Saskaņā ar Regulu Nr. 1/2005.

⁷ Šīs pamatnostādnēs attiecas tikai uz autotransportu. Iespējams, ka autotransporta līdzekli pārvadājuma laikā var vest ar vilcienu vai prāmi, tomēr tas nemaina šīs pamatnostādnēs, jo pārvadājamie dzīvnieki joprojām paliks autotransporta līdzeklī.

⁸ Saskaņā ar Regulu Nr. 1/2005.

⁹ Saskaņā ar Regulu Nr. 1/2005.

Pārvadātājs – fiziska vai juridiska persona, kas pārvadā dzīvniekus uz sava rēķina vai uz trešās personas rēķina.

1. iedaļa. Vispārējie nosacījumi dzīvnieku pārvadāšanai

Pareizi dokumenti un laba sagatavošanās ceļojumam nodrošina dzīvniekam un organizētājam vislielākās iespējas droši, ērti un bez problēmām veikt pārvadājumu. Būtiska ir sagatavošanās, piemēram, vakcinācija novērš saslimšanu ar smagām slimībām un pareizas identificēšanas metodes uzlabo izsekojamību, kā arī noder dzīvniekapazušanas gadījumā.¹⁰ Nevienu dzīvnieku nedrīkst pārvadāt, ja tas nav identificēts ar transponderi¹¹ un ja veterinārārsts tam nav veicis atbilstošo vai nepieciešamo vakcināciju¹² un veselības pārbaudes. Pirms ceļojuma jākonsultējas ar veterinārārstu, lai nodrošinātu, ka pārvadājuma laikā tiks aizsargāta dzīvnieku veselība un labturība, kā arī jāpārbauda konkrētās valsts noteikumi.

Pamatojoties uz šo informāciju, tiek pārbaudīta transportlīdzekļa un dzīvnieku atbilstība dokumentiem un noteikumiem, jo īpaši tiem, kas izklāstīti Regulā. Transportlīdzekļi ir jāpārbauda arī saistībā ar jebkādam ārkārtas situācijām dzīvnieku labturības jomā, jo īpaši saistībā ar situācijām, kurās nepieciešama tūlītēja ārstēšana. Pārbaudot iestādes pārstāvim ir jāpārliciecinās, ka saskaņā ar Regulu:

- pārvadājums ir saistīts ar saimniecisko darbību (ievērojot dzīvnieku pārvadāšanas tiesību aktus);
- vai pārvadājums ilgst mazāk vai vairāk par 8 stundām;
- vai pārvadājums notiek valsts robežās, no citām Kopienas valstīm vai uz tām (saskaņā ar tiesību aktiem dzīvnieku veselības jomā) vai no trešajām valstīm vai uz tām.

Pirms dzīvnieku nosūtīšanas īpašniekam ir jāuzrāda nepieciešamie dokumenti atkarībā no pārvadājuma veida. Pārvadātājam pārvadāšanas dienā ieteicams visus dokumentus izdrukāt un ievietot mapēs, pārbaudīt mikroshēmu ar lasītāju un, ja atbilstīgi, pārbaudīt pases saturu.

- Transportēšanai nepieciešamajos dokumentos jābūt skaidri norādītai šādai informācijai:
- kāda veida pārvadājums tiek veikts;
- kādu sugu dzīvnieki tiek pārvadāti;
- cik daudz dzīvnieku ir transportlīdzeklī;
- katra atsevišķa dzīvnieka identifikācija kopā ar veterināro sertifikātu;
- cik ilgi pārvadājums ilgs vai jau ir ildzis.

Ja ir aizdomas, ka dzīvnieki tiek vesti no kādas trešās valsts, jāņem vērā papildu prasības. Ja rodas šaubas par nepieciešamajiem dokumentiem un/vai dzīvnieku piemērotību pārvadāšanai, transportlīdzeklis jānogādā atbilstošā izkraušanas vietā (policijas iecirknī, dzīvnieku patversmē u. c.).

¹⁰ Dažās valstīs tā ir juridiska prasība.

¹¹ ISO 11784 un ISO 11785 standarti.

¹² Jo īpaši pret trakumsērgu.

1.1. Piemērotība pārvadāšanai

Vispārīgās prasības

Nevienu dzīvnieku nedrīkst pārvadāt, ja tas nav piemērots paredzētajam braucienam, un visi dzīvnieki ir jāpārvadā apstākļos, kuros tie garantēti negūs traumas vai tiem neradīsies nevajadzīgas ciešanas. Nedrīkst pārvadāt ievainotus, slimus vai pārmērīgi nomocītus lolojumdzīvniekus, izņemot uz veterināro klīniku ārkārtas situācijas gadījumā. Pārvadātājs ir atbildīgs par to, lai šīs prasības vienmēr tiktu ievērotas. Turklāt pārvadātājam ir jānodrošina, ka iepriekš tiek veikti visi nepieciešamie pasākumi, lai maksimāli samazinātu pārvadājuma ilgumu un apmierinātu visas dzīvnieku vajadzības pārvadājuma laikā.

Tā kā kaķiem un suņiem var rasties ievērojams stress, tos nedrīkst pārvadāt, ja vien tas nav absolūti nepieciešams, un pārvadājuma ilgumam jābūt pēc iespējas īsākam.¹³¹⁴

Nedrīkst pārvadāt šādus dzīvniekus (izņemot pie veterinārārsta):

- slimus, ievainotus vai novārdzinātus dzīvniekus, piemēram, dzīvniekus ar sasitumiem, klibus dzīvniekus un dzīvniekus, kam vērojams pietūkums;
- dzīvniekus, kas nespēj patstāvīgi pārvietoties bez sāpēm un diskomforta vai staigāt bez palīdzības – dzīvniekiem jāspēj pārvietoties normāli, bez sāpēm, un tie nav jāpiespiež kustēties;
- dzīvniekus, kuri ir ievainoti un kuriem ir atvērtas brūces vai ārpusķermeņa prolapss, piemēram, dzīvniekus ar lūzumiem vai brūcēm;
- dzīvniekus atveseļošanās stadijā tūlīt pēc plānveida operācijas, piemēram, sterilizācijas vai kastrācijas;
- dzīvniekus, kuriem ir fizioloģisks vājums, piemēram, kuri ir novārdzināti slimības, traumas, bada vai noguruma dēļ;
- dzīvniekus, kuriem ir kāda patoloģiska procesa klīniskās pazīmes, piemēram, ievērojams svara zudums, caureja, elpošanas problēmas, nervozitātes pazīmes vai apetītes zudums;
- dzīvniekus, kuriem ķermeņa stāvokļa rādītājs ir 1 vai 5 (sīkāku informāciju skat. 2. pielikumā);
- suņus, kuriem ir agresīvas uzvedības pazīmes (jebkuram pārvadājamajam dzīvniekam ir jānoņem uzpurnis).

Mātītes pirmsdzemdību un pēcdzemdību posmā:

- grūsnas kaķu mātītes (kaķenes) vai suņu mātītes (kuces) pēdējo divu nedēļu laikā pirms paredzamajām dzemdībām vai vienas nedēļas laikā pēc dzemdībām, ja vien tā netiek vesta pie veterinārārsta, lai saņemtu ārstēšanu;
- ja rodas šaubas, veterinārārstam ir jāpārbauda dzīvnieki, lai noskaidrotu, vai piena dziedzeros nav piena, vai nav iegurņa saišu atslābuma un izdalījumu no maksts un vai mātītei nav ligzdošanas uzvedības, kas var liecināt par to, ka tuvojas dzemdības.

¹³ Mariti, C., Ricci, E., Mengoli, M., Zilocchi, M., Sighieri, C., & Gazzano, A. (2012). Survey of travel-related problems in dogs. *The Veterinary Record*, 170 (21), 542.

¹⁴ RSPCA - The effect of transport on dog welfare - evidence for the revision of EU regulation 1/2005

Jauni dzīvnieki:

- valsts robežās drīkst pārvadāt kucēnus un kaķēnus¹⁵¹⁶¹⁷¹⁸¹⁹, kas ir vecāki par astoņām nedēļām. Pāri valstu robežām drīkst pārvadāt kucēnus un kaķēnus, kas ir vecāki par 15 nedēļām. Kucēnus un kaķēnus, kas jaunāki par šo vecumu, nedrīkst pārvadāt, izņemot tad, ja tos ved kopā ar māti ārkārtas situācijās vai ja veterinārārsts to uzskata par nepieciešamu veselības un/vai labturības apsvērumu dēļ.

Slimus vai ievainotus dzīvniekus var uzskatīt par pārvadāšanai piemērotiem, ja tos pārvadā veterinārārsta uzraudzībā veterinārai ārstēšanai vai diagnozes noteikšanai, vai pēc tam. Tomēr šāda pārvadāšana ir atļauta tikai tad, ja attiecīgajiem dzīvniekiem netiek radītas nevajadzīgas ciešanas un pret tiem neizturas slikti. Šaubu gadījumā vienmēr jālūdz veterinārārsta padoms.

Suņu un kaķu sedācija pirms pārvadāšanas ir nepieciešama reti un atkarībā no izmantotās vielas var radīt nevēlamas sekas, tostarp ietekmēt dzīvnieku termoregulācijas spēju un saasināt reaģēšanu uz ārējiem stimuliem. Ja ir ārkārtējs gadījums, kurā sedācija ir nepieciešama labturības vai veterināru iemeslu dēļ, zāles drīkst ievadīt tikai saskaņā ar tāda veterinārārsta norādījumiem, kurš ir pilnībā informēts par pārvadājuma plānu. Ir arī svarīgi, lai visi, kas nodarbojas ar dzīvnieku pārvadāšanu un aprūpi ceļā, zinātu, ka dzīvniekiem ir izmantota sedācija, un būtu informēti par īpašajām aprūpes procedūrām un ārkārtas rīcības plāniem tad, ja pārvadājums aizkavējas un sedācijas iedarbība sāk beigties. Sīkāku informāciju par dzīvnieku nošķiršanu, lūdzu, skat. šo pamatnostādņu 1.3. apakšiedaļā.

1.2. Transportlīdzekļi un konteineri

Dzīvniekiem pārvadāšanas laikā jāatrodas atbilstošos konteineros. Šiem konteineriem jāatbilst noteiktām minimālajām prasībām.

Transportlīdzekļa dzīvnieku kravas telpai, ko izmanto suņu vai kaķu pārvadāšanai, vienmēr ir jābūt tādai, lai aizsargātu dzīvnieku veselību, labturību un komfortu. Tas ietver:

- aizsardzību pret izplūdes gāzēm;
- normālai elpošanai pietiekamu gaisa padevi kravas telpā;
- konteīnera novietošanu kravas telpā tā, lai nodrošinātu, ka katram dzīvniekam ir pietiekami daudz gaisa normālai elpošanai;
- konteīnera novietošanu tā, lai tas būtu aizsargāts no laikapstākļiem;
- konteīnera novietošanu tā, lai nodrošinātu, ka ārkārtas situācijā dzīvnieku ir iespējams no tā izņemt;
- konteīnera novietošanu tā, lai dzīvnieki neatrastos viens pret otru²⁰;
- kravas telpas iekšpuses tīrības uzturēšanu un nevajadzīgu priekšmetu aizvākšanu no tās.

¹⁵ <https://www.alleycat.org/resources/kitten-progression/>

¹⁶ <https://uk.pedigree.com/puppy/key-milestones>

¹⁷ <https://www.wikihow.com/Tell-Your-Puppy%27s-Age>

¹⁸ Potential for abrupt/early separation of puppies from their mothers and littermates before 7-8 weeks of age which interrupts the natural process of weaning and may inflict acute and/or chronic stress, (Serpell, J., Duffy, D.L., Jagoe, A., 2016)

¹⁹ RSPCA. 2017. Vaccinations. Protecting your pet from infectious diseases.

²⁰ Ideālā gadījumā visiem konteineriem transportlīdzekļi jābūt vērštiem uz vienu pusi.

Dzīvniekus nedrīkst pārvadāt kopā ar kaitīgiem materiāliem vai vielām. Ja ir nepieciešami noteikti materiāli, piemēram, tīrīšanai, pārvadāšanas laikā dzīvnieki ir jāaizsargā un jānovieto atstātus no tiem. Šo materiālu vidū var būt:

- tīrīšanas šķīdumi;
- kodīgas vielas;
- materiāli vai priekšmeti ar spēcīgu aromātu;
- dzīvnieku mirstīgās atliekas vai ekskrementi.

Vispārīgās prasības attiecībā uz transportlīdzekļiem un konteineriem, ko izmanto visu sugu pārvadāšanai, paredz, ka tiem ir jābūt projektētiem, būvētiem, uzturētiem un ekspluatētiem tā, lai:

- neradītu traumas un ciešanas un nodrošinātu dzīvnieku drošību;
- tiem nebūtu asu malu vai izvirzījumu uz iekšpusi, kas varētu savainot dzīvnieku;
- tie būtu izgatavoti no netoksiskiem materiāliem;
- dzīvnieki no tiem nevarētu izkļūt (piemēram, durvīm jābūt konstruētām tā, lai tās nejauši neatvērtos), taču tos būtu iespējams viegli un ātri atvērt, lai ārkārtas gadījumā izņemtu dzīvnieku no iežogojuma;
- dzīvnieki nevarētu izbāzt ķepas/pēdas/degunu caur ventilācijas atveri vai durvju sietu, lai ierobežotu potenciālu traumu risku dzīvniekam, aprūpētājiem vai citām tuvumā esošām personām vai dzīvniekiem;
- tie būtu izturīgi un stingri, lai pārvadāšanas laikā izturētu kustības radītās slodzes;
- ja atbilstīgi, tajos būtu piemērota neslīdoša grīda;
- dzīvnieki būtu pasargāti no nelabvēlīgiem laikapstākļiem, ekstremālām temperatūrām un nelabvēlīgām klimatisko apstākļu pārmaiņām;
- būtu viegli iztīrāmi, dezinficējami vai, ja atbilstīgi, apglabājami;
- tiem būtu pamatne, kas nelaiž cauri noplūdes;
- gaisa kvalitāte un temperatūra atbilstu pārvadājamo dzīvnieku sugai un skaitam, piemēram, lai konteineriem būtu ventilācijas atveres vismaz 3 pusēs;
- būtu nodrošināts atbilstošs apgaismojums, lai paredzētā pārvadājuma laikā būtu iespējams parūpēties par dzīvniekiem un tos apskatīt;
- būtu nodrošināta piekļuve dzīvniekiem, lai vajadzības gadījumā tiem iedotu barību un ūdeni un tos aprūpētu, kā arī apskatītu.

Tehniskās prasības attiecībā uz transportlīdzekļiem

Visiem transportlīdzekļiem ir jābūt drošiem, likumīgi brauktpējīgiem un ekspluatējamiem saskaņā ar visiem attiecīgajiem tiesību aktiem transporta un autoceļu jomā. Ja tiek pārvadāti dzīvnieki, minēto tiesību aktu vidū ir arī spēkā esošie valsts tiesību akti vai citi attiecīgie tiesību akti. Transportlīdzekļa vadītājiem ir jānodrošina, ka viņa izmantotajam transportlīdzeklim ir visas nepieciešamās atļaujas un sertifikācija saskaņā ar valsts tiesību aktu prasībām.

Visiem dzīvnieku pārvadāšanai izmantotajiem transportlīdzekļiem regulāri jāveic tehniskā apkope.²¹ Pārvadātājs ir juridiski atbildīgs par to, lai pirms lietošanas transportlīdzeklis būtu drošs.

- Jāveic šādas transportlīdzekļa pārbaudes:
 - katru dienu: motoreļļas līmenis, dzesēšanas šķidruma līmenis un riepas;

²¹ Ja ar transportlīdzekli tiek veikti tāli ceļojumi, tam ieteicams veikt tehnisko apkopi 2–3 reizes gadā.

○ katru nedēļu: akumulators, bremzes un vējstikla apskalošanas šķidruma līmenis.

- Transportlīdzeklis jāidentificē ar i) reģistrācijas numura zīmi, ja tas ir monolitrāmja pašgājējs transportlīdzeklis, vai ii) ja tā ir piekabe, ar unikālu, pastāvīgu, pret viltojumiem drošu, pieklūstamu un redzamu šasijas numuru (atkarībā no tā, kāds ir atsevišķais vilcējs).
- Transportlīdzeklim (tostarp visiem pārvietojamajiem konteineriem) jābūt skaidri un redzami marķētam, lai norādītu uz dzīvu dzīvnieku klātbūtni.²²
- Pārvadājumos pa jūru vai ar vilcienu transportlīdzekļiem ir jābūt aprīkoti ar pietiekamu daudzumu pienācīgi projektētu, izvietotu (ar atbilstošu atstatumu) un uzturētu nostiprināšanas punktu (stiprinājuma punktu), kur nepieciešams, lai tos varētu droši nostiprināt.

Ventilācija un temperatūras regulēšana

Ir nepieciešama pienācīga ventilācijas un temperatūras kontrole. Transportlīdzekļi, ko izmanto tikai dzīvnieku pārvadāšanai, ir jāaprīko ar atbilstoša izmēra konteineriem drošai dzīvnieku pārvadāšanai un jānodrošina ar atbilstošu ventilāciju, lai dzīvniekiem pārvadājuma laikā būtu ērti neatkarīgi no ārējās temperatūras vai mitruma līmeņa. Transportlīdzekļiem jābūt aprīkoti ar ierīcēm, kas ļauj uzraudzīt temperatūru un mitruma līmeni gan transportlīdzekļa iekšpusē, gan ārpusē.

Transportlīdzekļos jāierīko pienācīga dabiskā un piespiedu (gaisa kondicionēšanas) ventilācija, lai nodrošinātu gaisa kvalitātes uzturēšanu transportlīdzekļa dzīvnieku nodalījumā.

Jebkura dzīvnieku konteineru visu ventilācijas atveru kopējām virsmas laukumam jāatbilst 14 % no visu konteineru sienu kopējās virsmas laukuma un vismaz vienai trešdaļai no kopējā ventilācijas laukuma, kas atrodas konteineru augšējā pusē.

Katrai sienai, kurā ir ventilācijas atvere, jābūt izvirzītai ārējai malai, lai novērstu atveru aizsprostošanu, un jānodrošina vismaz 2 cm sprauga gaisa cirkulācijai telpā starp konteineru un jebkuru sienu vai citu priekšmetu.

Ir jānodrošina turpmāk minētais:

- gaisa plūsmai un gaisa kvalitātei ir jābūt pietiekamai pārvadājamo dzīvnieku skaitam un veidam;
- dzīvnieki nedrīkst būt spiesti atrasties vietās, kur klimatiskie apstākļi tiem var radīt ciešanas. Kaķiem un suņiem temperatūra ideālā gadījumā jāuztur robežās no 15 °C līdz 25 °C, un tā nekad nedrīkst būt zemāka par 10 °C. Izolācijas un temperatūras regulēšanas mērķis ir uzturēt apkārtējās vides temperatūru šajās robežās. Labākā prakse būtu nodrošināt, ka temperatūra stabili saglabājas aptuveni 20 °C. Īpaša uzmanība jāpievērš, pārvadājot brahicefālus suņus vai kaķus, jo to termoregulācijas spēja ir ievērojami samazināta, tāpēc tie ir daudz jutīgāki pret pārkaršanu;
- mitruma līmenim jābūt robežās no 30 % līdz 70 %²³, bet ideālā gadījumā tas jāuztur 50 % līmenī visa pārvadājuma laikā un jāuzrauga, izmantojot mitruma mērītāju;
- ventilācija netiek traucēta, ja konteineri tiek sakrauti viens uz otra;

²² Dažās valstīs, piemēram, Zviedrijā, reģistrētiem transportlīdzekļiem obligāti jābūt zīmēm gan aizmugurē, gan priekšā.

²³ <https://www.extension.purdue.edu/extmedia/VA/VA-16-W.pdf>

-
- visiem dzīvnieku pārvadāšanai izmantotajiem transportlīdzekļiem ir jābūt gaisa kondicionēšanai un vismaz vienam elektriskajam jumta ventilatoram, kas darbojas neatkarīga barošanas avota pat tad, kad transportlīdzekļa dzinējs ir izslēgts, kā arī jābūt citiem līdzekļiem, ar kuriem var regulēt ventilācijas līmeni (logiem, sānu ventilācijas atverēm u. c.);
 - ja vairāku konteineru ar dzīvniekiem pārvadāšanā tiek izmantoti ļoti lieli transportlīdzekļi, temperatūras un mitruma uzraudzības sistēmās var būt nepieciešams uzstādīt trauksmes funkciju, kas brīdina vadītāju, kad temperatūra vai mitrums ir sasniedzis maksimālo vai minimālo pieļaujamo līmeni, lai viņš varētu veikt atbilstošus pasākumus situācijas uzlabošanai. Ir ieteicams arī izveidot iekšējo kameru sistēmu, lai jebkurā laikā nodrošinātu pareizu dzīvnieku uzraudzību. Tomēr to uzskata par labāko praksi, tāpēc tā ir ieteicama attiecībā uz visiem transportlīdzekļiem neatkarīgi no to izmēra.

Papildu noteikumi par pārvadāšanu konteineros

Ja dzīvnieku konteinerā pārvadā vienu pašu, tam ir jābūt pietiekami daudz vietas, lai tas varētu piecelties pilnā augumā un turēt galvu dabiskā stāvoklī. Tam jābūt spējīgam ērti sēdēt ar taisnu muguru, apgriezties un normāli apgulties, kā arī atpūsties dabiskā stāvoklī.

Ja suņus pārvadā kopā ar citiem suņiem, katram sunim ir pietiekami daudz vietas, lai tas varētu veikt visas šīs darbības, nepieskaroties citiem suņiem. Kaķiem kopējā konteinerā ir tendence sēdēt vai gulēt tuvāk vienam pie otra nekā suņiem, taču ir jāatvēr pietiekami daudz vietas, lai tie varētu ērti stāvēt, sēdēt, apgriezties un gulēt.

Lai nodrošinātu pārvadājamo dzīvnieku labturību, konteineriem ir jāatbilst iepriekš minētajām vispārīgajām prasībām attiecībā uz transportlīdzekļiem, kā arī šādām prasībām:

- konteineriem, kuros tiek pārvadāti dzīvnieki, jābūt skaidri marķētiem ar informāciju par dzīvu dzīvnieku klātbūtni un zīmi, kas norāda konteineru augšpusi;
- pārvadāšanas un apiešanās ar dzīvniekiem laikā konteineriem jābūt novietotiem vertikāli un nostiprinātiem, lai novērstu to kustību vai pārvietošanos, un tie nedrīkst aizsegst skatu transportlīdzekļa vadītājam;
- ja konteineri sver vairāk par 50 kg, tiem jābūt aprīkoti ar pietiekami daudziem stiprinājuma punktiem, lai nodrošinātu, ka tie pārvadāšanas laikā nepārvietojas;
- konteineriem jābūt projektētiem tā, lai pavadonis varētu iedot dzīvniekiem ūdeni un barību un, kad nepieciešams, apskatīt dzīvniekus;
- ja konteineri ir sakrauti viens uz otra, jāveic piesardzības pasākumi, lai nodrošinātu, ka urīns un fekālijas nenokļūst uz tiem dzīvniekiem, kas atrodas apakšā;
- kaķu konteinerā jābūt pakaišu kastei ar pietiekami daudz neizmantotiem pakaišiem, lai absorbētu un pārklātu ekskrementus; pakaišiem jābūt no piemērota absorbējoša materiāla, un tiem jābūt dzīvniekiem drošiem un netoksiskiem;
- ja pārvadāšana ilgst vairāk nekā 6 stundas, ir nepieciešams konteiners ar tualetes kasti vai līdzvērtīgu aprīkojumu urīna un izkārnījumu savākšanai;
- ja nepieciešams, ir jānodrošina piemērota, neslidoša gulamvieta. Izmantotajam gulamvietas materiālam jābūt netoksiskam, absorbējošam, hipoalerģiskam un polsterētam, lai neradītu savainojumus. “Veterinārie paklājiņi” tiek ieteikti kā piemērota gulamvieta. Īpaši kucēniem un kaķēniem pārvadājamā vecumā jānodrošina atbilstošs daudzums sugai piemērota gulamvietas materiāla, kas tiem nodrošinātu termisko

komfortu un pienācīgi absorbētu urīnu un fekālijas. Nedrīkst izmantot tādus materiālus kā avīzes, sasmalcinātu papīru, zāģu skaidas vai salmus;

- konteineros nedrīkst būt caurvējš un iekļūt dūmi, un tie labi jāvēdina;
- līdz minimumam jāsamazina satraucoša stimulācija, ko rada troksnis, redzamais skats, smaka, pieskāriens vai kustība (piemēram, braukšanas stila rezultātā);²⁴
- konteinerus nedrīkst novietot tā, ka pārvadāšanas vai iekraušanas laikā dzīvnieki atrodas ar skatu viens pret otru.

Nedrīkst izmantot kartona pārnēsājamus krātiņus, jo tie var samirkt un kļūt nedroši. Pārnēsājamus krātiņus pārvadājuma laikā nedrīkst atvērt, ja vien tas nav absolūti nepieciešams, un šādos gadījumos tas ir jādara pilnvarotām personām norobežotā vietā, lai dzīvnieks nevarētu izbēgt.

Ja iespējams, ideālā gadījumā jāsigādā priekšmeti ar pazīstamu smaržu, lai dzīvniekam pārvadāšana būtu ērtāka.

1.3. Pārvadāšanas kārtība

Iekraušana, izkraušana un apiešanās ar dzīvniekiem

Lai atvieglotu iekraušanu un izkraušanu, transportlīdzeklim jābūt ar zemu klīrensu. Dzīvnieki jau pirms iekraušanas transportlīdzeklī ir jāievieto atbilstoša izmēra pārvadāšanas konteineros.²⁵

Iekraušana un izkraušana jāveic tā, lai dzīvniekus neievainotu, neapdraudētu un neradītu tiem ciešanas un lai nodrošinātu dzīvnieku drošību un komfortu, kā arī jebkuram izmantotajam aprīkojumam jābūt atbilstoši projektētam, konstruētam un uzturētam.

Jānodrošina viegla piekļūšana katram dzīvniekam, tāpēc konteīnera ieejas priekšā nedrīkst atrasties nekādi šķēršļi, un visos transportlīdzekļos jābūt piemērotām kāpnēm, ja tādas nepieciešamas, lai piekļūtu dzīvniekiem.

Transportlīdzeklī ir jānodrošina atbilstošs apgaismojums, lai atvieglotu dzīvnieku iekraušanu, izkraušanu, apskati un aprūpi pārvadāšanas laikā. Turklāt ārkārtas gadījumiem līdzī jāņem lukturis.

Var apsvērt tādu legāli pārdotu produktu izmantošanu transportlīdzeklī, kas satur sugai raksturīgus feromonus, jo tas var palīdzēt mazināt ar pārvadāšanu saistīto stresu.²²

Jālūdz padoms īpašniekiem/patversmēm/audzētājiem par to, kā pieradināt suņus vai kaķus pie konteīnera, izmantojot pozitīvas nostiprinošās metodes, lai nodrošinātu, ka dzīvniekiem iespēju robežās nav negatīvu asociāciju ar nonākšanu līdz pārvadāšanai un pašu pārvadāšanu.²⁶

²⁴ Šo noteikumu piemēro vispārīgi, ne tikai tad, kad dzīvnieki atrodas konteineros.

²⁵ Ja vien konteineri nav iebūvēti.

²⁶ <https://wsava.org/wp-content/uploads/2019/12/WSAVA-Animal-Welfare-Guidelines->

Personāla kvalifikācija

Personālam, kas iekrauj, pārvadā dzīvniekus un veic darbības ar tiem, ir jābūt kvalificētam attiecībā uz pārvadājamo sugu veselību un labturību un jāveic uzdevumi, neizmantojot vardarbību vai metodes, kas var radīt nevajadzīgas bailes²⁷²⁸, traumas vai ciešanas, pat ne ārkārtas gadījumos. Ar dzīvniekiem ir jāapietas tā, lai vienmēr tiktu ievērota to labturība, un neizmantojot nevajadzīgu spēku.

Personālam, kas piedalās dzīvnieku pārvadāšanā un aprūpē, jābūt licences iegūšanai nepieciešamajai kvalifikācijai/pieredzei. Piemēram, personai, kas vada transportlīdzekli, ir jābūt nepieciešamajai autovadītāja apliecībai un atļaujām to darīt. Aprūpētājam ir jābūt nepieciešamajām zināšanām, pabeigtām mācībām un/vai pieredzei, lai nodrošinātu viņa aprūpē esošo dzīvnieku labturību. Ir ieteicams, lai vienmēr būtu klāt divi darbinieki. Tomēr, ja kāda iemesla dēļ klāt ir tikai viena persona, tai ir jābūt visām nepieciešamajām licencēm, zināšanām, pieredzei un pabeigtām mācībām, lai veiktu visus uzdevumus.

Visam personālam ir jāpārzina karstuma dūriena pazīmes suņiem un kaķiem (4.3. apakšiedaļa) un atbilstošās darbības, kas jāveic, lai sniegtu pirmo palīdzību.

Atbilstošs aprīkojums un materiāli

Suņu un kaķu drošai pārvadāšanai ir nepieciešams atbilstošs aprīkojums un materiāli.

Aprīkojumam jābūt izstrādātam paredzētajam mērķim, un tas regulāri jātīra, jāpārbauda un jāuztur. Ikvienam pavadonim vai personai, kurai ir piekļuve aprīkojumam, ir jābūt zināšanām par tā pareizu lietošanu un, ja atbilstīgi, mācītam to lietot.

Jābūt pārvadājamo dzīvnieku skaitam pietiekamam aprīkojumam un materiāliem, kā arī rezerves aprīkojumam un materiāliem bojājumu vai ārkārtas situācijas gadījumiem.

Ieteicamā aprīkojuma un materiālu vidū var būt aprīkojums darbību veikšanai ar dzīvniekiem, tostarp pavadas un uzpurņi, kā arī savaldīšanas aprīkojums ārkārtas situācijām, bļodas, barība, ūdens, segas, dvieļi, guļamvietas, pakaiši, tīrīšanas materiāli un aprīkojums, atkritumu maisi, ekskrementu maisiņi, instrumentu komplekti un pirmās palīdzības aptieciņas.

Dažādu sugu un veidu nošķiršana

Parasti dzīvnieki jāpārvadā saderīgās grupās, un atsevišķi jāpārvadā šādi dzīvnieki:

- atšķirīgu sugu dzīvnieki (stingri ieteicams pārvadātājiem nepārvadāt kopā kaķus un suņus, ja vien tie nav pieraduši pie otras sugas dzīvnieku klātbūtnes);
- būtiski atšķirīga izmēra vai vecuma dzīvnieki;
- dzimumbriedumu sasnieguši tēviņi un mātītes, jo īpaši mātītes meklēšanās periodā jāpārvadā atsevišķi no dzimumbriedumu sasniegušiem tēviņiem;

²⁷ Gaultier, E., Bonnafous, L., Vignet-Lagué, D., Falewee, C., Bougrat, L., La font-Lecuelle, C., Pageat, P., 2009. Efficacy of dog-appeasing pheromone in reducing behaviours associated with fear of unfamiliar people and new surroundings in newly adopted puppies. *Veterinary Record* 164, 708-714.

²⁸ McMillan, F.D., 2017. Behavioral and psychological outcomes for dogs sold as puppies through pet stores and/or born in commercial breeding establishments: Current knowledge and putative causes. *Journal of Veterinary Behavior: Clinical Applications and research*. 19, 14-26.

- dzīvnieki, par kuriem ir zināms, ka tie ir naidīgi viens pret otru, vai kuri varētu būt tādi;²⁹
- savā starpā nepazīstamus suņus nedrīkst pārvadāt vienā pārnēsājamajā būrī;
- savā starpā nepazīstamus kaķus nedrīkst pārvadāt vienā pārnēsājamajā būrī;
- ja suņi un kaķi tiek pārvadāti kopā, konteineri ir jāizkārto tā, lai, tos iekraujot vai izkraujot transportlīdzeklī (arī atpūtas pieturu laikā), suņi nestaigātu kaķu priekšā.

Gadījumos, kad dzīvnieki ir audzēti saderīgās grupās, jūtas ērti viens otra sabiedrībā un tam ir pierādījumi³⁰, iepriekš pirmajos 3 uzskaitījuma punktos minēto kategoriju dzīvniekus var pārvadāt kopā, bet galīgais lēmums jāpieņem atkarībā no to uzvedības un situācijas pārvadājuma laikā.

Izvietojšanas blīvums

Pārvadātājs/organizētājs ir atbildīgs par to, lai transportlīdzeklī/konteinerā būtu pietiekams grīdas laukums un augstums pārvadājamajam(-iem) dzīvniekam(-iem).

Vienam dzīvniekam paredzētajai platībai vienmēr jāatbilst minimālajām prasībām (skat. turpmāk), taču var būt nepieciešams vairāk vietas atkarībā no šādiem parametriem:

- dzīvnieka lieluma un sugas;
- dzīvnieku skaita katrā atsevišķā dzīvnieku nodalījumā;
- jo plānotā pārvadājuma ilgums ir lielāks, jo vairāk vietas jāparedz;
- prognozētajiem laikapstākļiem visa pārvadājuma laikā, piemēram, jāparedz vairāk vietas ilgākiem pārvadājumiem un karstos laikapstākļos.

Katram pārvadājamajam dzīvniekam paredzētajai vietai jābūt pietiekamai, lai nodrošinātu, ka:

- dzīvnieki var piecelties pilnā augumā un turēt galvu dabiskā stāvoklī;
- katrs dzīvnieks var ērti sēdēt, apgriezties, apgulties un atpūsties;
- tie var pārvietoties pa transportlīdzekli/konteineru, lai piekļūtu attiecīgi ūdenim un barībai.

Konteineru minimālā izmēra aprēķināšana³¹³²³³

²⁹ Viss iepriekš minētais ir iespējams, ja dzīvnieku konteineri ir vērsti uz vienu pusi un dzīvnieki viens otru tieši neredz.

³⁰ Piemēram, īpašnieks norāda, vai dzīvniekus var pārvadāt kopā, bet galīgais lēmums jāpieņem pārvadātājam atkarībā no to uzvedības un situācijas pārvadājuma laikā.

³¹ <https://www.impact-unleashed.com/pet-relocation-travel/how-to-measure-your-pet-from-their-crate/attachment/expatriate-crate-size-6-12-15-2/>

³² https://drive.google.com/file/d/19-3BYD-Vrg_MZ2fuPngHCPoGrqLXtwMD/view

³³ <http://www.jordbruksverket.se/download/18.7c1e1fce169bee5214fad39b/1553851303158/2019-007.pdf>

Garums. Stāvošs suns vai kaķis jāmēra no deguna gala līdz astes pamatnei. Tad jāpieskaita 5–12 cm (attiecīgi no kaķiem un maziem suņiem līdz lieliem suņiem), lai aprēķinātu pareizo konteīnera garumu.

Augstums. Stāvoša suņa vai kaķa augstums jāmēra no ausu galiem (suņiem ar smailām ausīm) vai galvas augšdaļas (suņiem ar nokarenām ausīm), pēc tam šim skaitlim jāpieskaita 12 cm, lai aprēķinātu pareizo konteīnera augstumu.

Platums. Stāvoša suņa vai kaķa platums jāmēra tā platākajā vietā (parasti plecos).

Konteīnera platumam jābūt 2,5 reizes lielākam par dzīvnieka platumu.

Ja nepieciešams, kaķi pārvadātājam var nogādāt savā pārnēsājamajā būrī, ko pēc tam var ievietot iebūvētajā konteīnerā. Šādam pārnēsājamam būrim ir jāatbilst iepriekš minētajām platības prasībām, un konteīneram, kurā tas jāievieto, jābūt pietiekami lielam, lai tajā būtu vieta gan dzīvniekam, gan tā pārnēsājamajam būrim (kā arī pakaišu paplātei, barībai un ūdenim).

1.4. Starplaiki starp dzirdināšanas un barošanas reizēm, pārvadājuma ilgums un atpūtas laiks

Visi pārvadājumi bez kavēšanās ir jāveic līdz galamērķa vietai, un dzīvnieku labturība ir regulāri jāpārbauda un atbilstoši jāuztur visa pārvadājuma laikā. Jebkurš pārvadājums sākas, kad pirmais dzīvnieks tiek iekrauts transportlīdzeklī, un beidzas, kad galamērķī ir izkrauts pēdējais dzīvnieks.

Pārvadātājam tiek ieteikts dzīvniekiem dot tikai sauso barību, kas kaķiem un suņiem tiek turēta atsevišķos noslēgtos uzglabāšanas traukos. Turklāt tiek ieteikts pieaugušos dzīvniekus nebarot 6–8 stundas, pirms tos paņem pārvadātājs, un ar suņiem pirms to iekraušanas jāpastaigājas.

Barošanas un dzirdināšanas režīms būs atkarīgs no dzīvnieku sugas, vecuma, fiziskā stāvokļa un veterinārajām uztura prasībām, kā arī paredzētā pārvadājuma ilguma, laikapstākļiem un nolūka. Piemēram, kaķēniem un kucēniem, visticamāk, būs jāēd biežāk nekā vecākiem kaķiem un suņiem. Noteiktos apstākļos var būt ieteicams mainīt diētu vai nebarot dzīvnieku, lai pārvadājuma laikā samazinātu diskomforta, vemšanas un guļamvietas/pakaišu piesārņošanas iespējamību.

Regulā kā absolūtais minimums ir noteikts, ka dzīvnieki ir jābaro ik pēc 24 stundām un jādzirdina ne retāk kā ik pēc 8 stundām. Tomēr, lai dzīvniekiem nodrošinātu komfortu un labturību, šajās pamatnostādnēs ir ieteikts gan pieaugušiem suņiem, gan kaķiem dot barību divas reizes dienā, bet ūdeni – ik pēc 4 stundām. Ja dzīvniekam ir kādas īpašas veterinārārsta apstiprinātas barošanas prasības vai dzīvnieks ir jauns, īpašniekam ir jāsniedz skaidri rakstiski norādījumi.

Pārtikas un ūdens bļodām vai traukiem jābūt:

- droši piestiprinātiem pie pārvadāšanas konteīnera iekšpusēs;
- novietotiem tā, lai tos varētu piepildīt no konteīnera ārpusēs;
- izstrādātiem, konstruētiem vai uzstādītiem tā, lai dzīvnieks nevarētu izkļūt no konteīnera pa barības un ūdens atverēm;

-
- katram dzīvniekam jānodrošina viena bļoda barībai un viena – ūdenim. Tiem jābūt atsevišķiem traukiem.

Nosūtītājiem ir jāapliecina, ka katram dzīvniekam tika piedāvāta barība 6–8 stundas pirms tā nogādāšanas pārvadātājam un ūdens – 4 stundas pirms tā nogādāšanas pārvadātājam (vai starpniekam, kas parūpējas par dzīvnieku pirms pārvadājuma), un jāreģistrē barības un ūdens došanas datums un laiks, kā arī jānorāda, vai kaut kas no tā tika apēsts vai izdzerts.

Šai reģistrētajai informācijai un apliecinātajam paziņojumam jābūt droši piestiprinātam pie dzīvnieka konteineru kopā ar skaidriem norādījumiem par īpašu pārvadāšanas laikā dodamo barību un dzirdināšanas prasībām, kas neatbilst parastajiem ieteikumiem attiecībā uz pārvadājamajiem dzīvniekiem, vai jebkādām medicīniskām prasībām attiecībā uz pārvadājuma laiku.

Apliecinātajā paziņojumā jāiekļauj šāda informācija:

- nosūtītāja vārds, uzvārds vai nosaukums un adrese;
- dzīvniekam piešķirtais mikroshēmas numurs vai tetovējums un dzīvnieka apraksts;
- laiks un datums, kad dzīvnieks pēdējo reizi barots un dzirdināts, un konkrēti norādījumi par nākamo(-ajām) barošanas un dzirdināšanas reizi(-ēm) vai medicīniskās prasības attiecībā uz visu pārvadājuma laiku;
- nosūtītāja paraksts un apliecinājuma parakstīšanas datums un laiks.

Dzīvnieki ir nepārtraukti jānovēro, lai pārlicinātos:

- vai tiem ir pietiekami daudz gaisa normālai elpošanai;
- vai apkārtējā temperatūra kravas telpā nav augstāka par 25 °C vai zemāka par 10 °C, un ideālā gadījumā to uztur nemainīgi 20 °C;
- vai dzīvniekam nav novērojamas acīmredzamas fizisku ciešanu pazīmes, piemēram:
 - apgrūtināta elpošana;
 - pārmērīga siekalošanās;
 - vemšana/caureja;
 - izmisīga pārvadāšanas konteineru skrāpēšana, košļāšana vai košana;
 - izmisīgas skaņas.

Suņi

Katram sunim jānodrošina viena bļoda barībai un viena – ūdenim. Tiem jābūt atsevišķiem traukiem. Suņi ir jāizstaidzina tieši pirms iekraušanas, lai tiem būtu iespēja urinēt un/vai izkārnīties.

Suņus pārvadājot pa autoceļiem, ir regulāri jāapstājas (ik pēc 4 stundām), lai pārbaudītu to konteineru un guļamvietu, pēc vajadzības uzraudzītu tos un dotu viņiem iespēju urinēt un/vai izkārnīties. Pavadonim katrs suns pie dubultas pavadas pa vienam ir drošā veidā jāizlaiž no konteineru un jāizved ārpus transportlīdzekļa, lai tas pastaigātos un nokārtotos. Vienlaikus nedrīkst veikt darbības ar vairāk kā vienu suni. Šīs atpūtas/apstāšanās ir jāveic vietās, kur suņus ir iespējams droši izlaist un izstaidzināt. Ir ieteicams suņus katrā pārtraukumā vest pastaigā vienā un tajā pašā secībā, lai izveidotu rutīnu. Apstāšanās vajadzībām izvēlētajām vietām jābūt labi apgaismotām un tādām, kur nav acīmredzamu apdraudējumu vai risku sunim. Pauzēm jābūt

pietiekami ilgām, lai suņi varētu paēst un padzerties, ja viņi to vēlas, un lai barība un ūdens tiktu uzņemts pietiekami un, sākoties pārvadājumam, tiem nerastos nelabuma sajūta.

Kaķi

Pārvadājot kaķus, ir regulāri jāapstājas (ik pēc 4 stundām), lai pārbaudītu konteineru, guļamvietu un pakaišu paplāti, pēc vajadzības uzraudzītu tos un ļautu tiem piekļūt ūdenim, barībai un pakaišiem. Pauzēm jābūt pietiekami ilgām, lai kaķi varētu paēst un padzerties, ja viņi to vēlas, un lai barība un ūdens tiktu uzņemts pietiekami un, sākoties pārvadājumam, tiem nerastos nelabuma sajūta. Barība un ūdens jānovieto prom no pakaišu paplātēm un jāpapildina katrā pieturā. Ja pārvadāšanas laikā nepieciešams atvērt konteineru, tas jā dara pilnvarotām personām norobežotā vietā, lai kaķis nevarētu izbēgt.

Kucēni un kaķēni

Kucēniem un kaķēniem būs nepieciešama biežāka barošana atkarībā no to vecuma, fiziskā stāvokļa un veselības stāvokļa. Principā tas jā dara ik pēc 2–4 stundām.

Dzīvnieks	Ieteicamais barošanas biežums	Minimālais likumīgi atļautais barošanas biežums	Ieteicamais ūdens došanas biežums	Minimālais likumīgi atļautais ūdens došanas biežums
Kaķis	6–8 stundu laikā pēc nodošanas pārvadāšanas dienesta aprūpē un divas reizes jebkurā 24 stundu periodā pārvadāšanas laikā (no rīta un vakarā)	Ik pēc 24 stundām	Pārbauda un, ja nepieciešams, papildina katrā atpūtas pieturā ik pēc 4 stundām	Pārbauda un papildina ik pēc 8 stundām
Kaķēns	2–4 stundu laikā pēc nodošanas pārvadāšanas dienesta aprūpē un trīs reizes dienā ik pēc 4 stundām	Ik pēc 24 stundām	Pārbauda un, ja nepieciešams, papildina katrā atpūtas pieturā ik pēc 4 stundām	Pārbauda un papildina ik pēc 8 stundām
Suns	6–8 stundu laikā pēc nodošanas pārvadāšanas dienesta aprūpē un divas reizes jebkurā 24 stundu periodā pārvadāšanas laikā (no rīta un vakarā)	Ik pēc 24 stundām	Pārbauda un, ja nepieciešams, papildina katrā atpūtas pieturā ik pēc 4 stundām	Pārbauda un papildina ik pēc 8 stundām

Kucēns	2–4 stundu laikā pēc nodošanas pārvadāšanas dienesta aprūpē un trīs reizes dienā ik pēc 4 stundām	Ik pēc 24 stundām	Pārbauda un, ja nepieciešams, papildina katrā atpūtas pieturā ik pēc 4 stundām	Pārbauda un papildina ik pēc 8 stundām
--------	---	-------------------	--	--

2. iedaļa. Dzīvnieku veselības un slimību kontroles pārbaudes

2.1. Tīrīšana³⁴

Transportlīdzeklis un konteineri rūpīgi jāiztīra un jādezinficē tieši pirms un pēc katras dzīvnieku pārvadāšanas, ideālā gadījumā izmantojot dezinfekcijas līdzekli, ko apstiprinājusi attiecīgā kompetentā iestāde.

Jābūt iespējai tīrīt un dezinficēt visas transportlīdzekļa / dzīvnieku konteineru daļas.

Katra dzīvnieka konteiners, guļamvieta un pakaiši jāpārbauda katrā atpūtas pieturā³⁵, un, ja nepieciešams, konteiners jāiztīra, pakaiši jānomaina un guļamvieta jāpārbauda, vai tā nav netīra, lai nepieļautu, ka dzīvnieks nosmērējas ar ķermeņa atkritumiem. Ja tīrīšanas nolūkos dzīvnieks ir jāpārvieta uz citu konteineru, tas jādara tā, lai pasargātu dzīvnieku no traumām un nepieļautu tā izbēgšanu.

2.2. Aizsargierīces

Ievainotus vai slimus dzīvniekus nedrīkst pārvadāt, ja vien tie netiek vesti uz veterināro klīniku ārstēšanai. Slimu dzīvnieku gadījumā jāveic pasākumi, lai samazinātu slimības pārneši, piemēram, starp konteineriem jānovieto aizslietņi pret infekcijas izplatīšanos šķaudīšanas ceļā. Pēc šādu dzīvnieku pārvadāšanas ir jāveic transportlīdzekļa un tā aprīkojuma pamatīga tīrīšana, izmantojot atbilstošu dezinfekcijas līdzekli. Pārvadājot vairāk nekā vienu suni vai kaķi, starp konteineriem jānodrošina piemēroti šķēršļi pret infekcijas izplatīšanos šķaudīšanas ceļā, lai novērstu slimības pārneši.³⁶

2.3. Pārbaudes pirms un pēc veterinārārsta apmeklējuma un tā laikā

Lai būtu atļauta Savienības iekšējā tirdzniecība, ir jāievēro turpmāk izklāstītie nosacījumi.

Reģistrēti uzņēmumi. Suņiem un kaķiem jābūt no kompetentās valsts iestādes reģistrētiem uzņēmumiem. Ir ieteicams arī, lai galamērķis būtu reģistrēts uzņēmums. Šiem uzņēmumiem nedrīkst būt piemēroti nekādi aizliegumi dzīvnieku veselības apsvērumu dēļ, tiem jāveic regulāras dzīvnieku pārbaudes, jāinformē iestādes par iespējamu slimību un jāizpilda prasības turēto dzīvnieku labturības nodrošināšanai, kā arī to identificēšanai un izsekojamībai.³⁷³⁸

³⁴ Slimību profilakses pasākumi: DA saskaņā ar 125. panta 1. punktu un 192. pantu, AHL.

³⁵ Katrai atpūtas pieturai jāatbilst noteiktiem kritērijiem, piemēram, suņu pastaigu vietai jābūt pie galvenā ceļa, un tai jābūt pieturai arī transportlīdzekļa vadītāja vajadzībām, tāpēc tur jābūt pieejamai kafijai, tualetei, degvielai u. c.

³⁶ AAEP Feline Zoonosis Guide <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1098612X19880436>

³⁷ Direktīva 92/65/EEK.

³⁸ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/initiatives/ares-2019-2775694_en

Identifikācija. Suņi un kaķi ir jāidentificē, tiem implantējot transponderi (mikroshēmu).³⁹⁴⁰

Izņēmumi – ES valstīs ir atļauta tirdzniecība ar suņiem vai kaķiem, kas identificēti ar skaidri salasāmu tetovējumu, ja tas ir veikts līdz 2011. gada 3. jūlijam.

Vakcinācija pret trakumsērgu. Suņiem un kaķiem jābūt vakcinētiem pret trakumsērgu; vakcīnu jābūt ievadijušam pilnvarotam veterinārārstam.⁴¹

- Vakcīnas ievadīšanas dienā dzīvniekam jābūt vismaz 12 nedēļas vecam.
- Vakcīnas ievadīšanas diena nedrīkst būt pirms transpondera implantēšanas vai nolasīšanas dienas.
- Vakcinācijas derīguma termiņš sākas ne mazāk kā 21 dienu pēc primārās vakcinācijas vakcīnas protokola pabeigšanas, un jebkurai turpmākajai vakcinācijai ir jābūt veiktai iepriekšējās vakcinācijas derīguma termiņā.

Izņēmumi – ES valstīs var atļaut tirdzniecību ar jauniem suņiem vai kaķiem, kas vēl nav sasnieguši 12 nedēļu vecumu un nav saņēmuši vakcīnu pret trakumsērgu vai arī ir vecumā no 12 līdz 16 nedēļām, ir saņēmuši vakcīnu pret trakumsērgu, bet kopš vakcinācijas protokola pabeigšanas nav pagājusi 21 diena⁴², ja:

- veselības sertifikātam ir pievienots īpašnieka apliecinājums⁴³ par to, ka dzīvniekam no dzimšanas līdz nosūtīšanas brīdim nav bijusi saskare ar tādu sugu savvaļas dzīvniekiem, kas ir uzņēmīgi pret trakumsērgu, vai
- no mātes pases var secināt, ka māte, no kuras tie joprojām ir atkarīgi, pirms to dzimšanas ir saņēmusi derīguma prasībām atbilstošu vakcīnu pret trakumsērgu.⁴⁴

Parazīts *Echinococcus multilocularis*. Suņiem pirms to ieviešanas kādā no uzskaitītajām dalībvalstīm⁴⁵ vai Norvēģijā ir jāsaņem zāles pret parazītu *Echinococcus multilocularis*⁴⁶:

- veterinārārstam šīs zāles sunim jāievada ne agrāk kā 120 stundas un ne vēlāk kā 24 stundas pirms plānotā ieceļošanas laika;
- zāļu ievadīšana ir jāapliecina ārstējošajam veterinārārstam attiecīgajā pases sadaļā.

*Izņēmumi – suņi, kas tiek tirgoti tieši starp uzskaitītajām dalībvalstīm⁴⁰, ir atbrīvoti no prasības par saņemtiem zālēm pret lenteni *Echinococcus multilocularis*.*

Klīniskā pārbaude. Pilnvarotam veterinārārstam jāveic klīniskā pārbaude suņiem un kaķiem 48 stundu laikā pirms nosūtīšanas. Veterinārārstam ir jāpārbauda, vai dzīvniekiem nav slimības pazīmju un vai tie ir piemēroti paredzētajam pārvadājumam.⁴⁷ Klīnisko pārbaudi pilnvarotais veterinārārsts dokumentē lolojumdzīvnieka pasē, un izcelsmes vietas kompetentās veterinārās iestādes valsts pilnvarots veterinārārsts to apstiprina TRACES sertifikātā.

³⁹ Jāatbilst ISO 11784 un jābūt saderīgam ar HDX vai FDX-B tehnoloģiju (ISO 11785).

⁴⁰ Tehniskās specifikācijas skat. Regulas (ES) Nr. 576/2013 II pielikumā.

⁴¹ Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 576/2013 III pielikumu

⁴² Izklāstīts Regulas (ES) Nr. 576/2013 III pielikumā.

⁴³ Skat. paraugu Regulas (ES) Nr. 577/2013 I pielikuma 1. daļā.

⁴⁴ Izklāstīts Regulas (ES) Nr. 576/2013 III pielikumā.

⁴⁵ Uzskaitītas Komisijas Īstenošanas regulas (ES) Nr. 2018/878 pielikumā.

⁴⁶ Saskaņā ar Komisijas Deleģēto regulu (ES) Nr. 2018/772.

⁴⁷ Saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1/2005.

Pase. Katram sunim un kaķim jābūt ar pasi.³⁸ Pase ir jāaizpilda un jāizsniedz, jāparaksta un jāapzīmogo pilnvarotam veterinārārstam, un tajā ir jānorāda transpondera (vai tetovējuma) parādītais burtciparu kods, ziņas par vakcināciju pret trakumsērgu, informācija par dotajām zālēm pret *Echinococcus multilocularis* (ja atbilstīgi) un ziņas par klīnisko pārbaudi.

Veterinārais sertifikāts. Suņiem un kaķiem pārvadājuma laikā līdz galamērķa vietai jābūt ar veterināro sertifikātu⁴⁸, ko izdevis ES nosūtīšanas valsts pilnvarots veterinārārsts, kurš:

- norāda veterināro reģistrācijas numuru, ko kompetentā iestāde piešķirusi izcelsmes uzņēmumam, un katra sūtījumā iekļautā dzīvnieka pases numuru;
- apliecina, ka ir veikta klīniskā pārbaude;
- paziņo par pārvietošanu galamērķa kompetentajām iestādēm, izmantojot Kopienas Tirdzniecības kontroles un ekspertu sistēmu (*TRACES*), skaidri norādot, ka dzīvnieks ietilpst attiecīgi kategorijā “kaķis” vai “suns”, nevis vispārīgajā kategorijā “citi zīdītāji”.

Ideālā gadījumā jāpārbauda arī tas, vai suņiem un kaķiem nav citu slimību, piemēram, leišmaniozes, babeziozes, ērlīhiozes un dirofilārijas.

3. iedaļa. Prasības attiecībā uz transportlīdzekli un pārvadātāju

3.1. Atļaujas piešķiršana pārvadātājiem

Dzīvnieka īpašnieks var noslēgt līgumu par dzīvnieka pārvadāšanu tikai ar pilnvarotu uzņēmumu.⁴⁹ Īpašniekam jājauc atļauja pārvadāt dzīvniekus, vai tam ir reģistrācijas numurs un, ja iespējams, vai tas ir norādīts attiecīgās valsts attiecīgās vispārējās veterinārās inspekcijas tīmekļa vietnē.

Jebkurai personai, kas komerciālos nolūkos pārvadā dzīvus dzīvniekus tālāk nekā 65 km attālumā, ir jāsaņem kompetentās iestādes atļauja. Pastāv divu veidu pārvadātāju atļaujas.

1. tipa atļauja – nepieciešama, ja pārvadājuma attālums pārsniedz 65 km, bet ilgums nepārsniedz 8 stundas.

Personai, kas piesakās 1. tipa atļaujas saņemšanai:

- jābūt reģistrētai ES valstī –

jāpierāda, ka tai ir pietiekams personāls, aprīkojums un darbības procedūras, lai izpildītu tiesību aktu prasības, tostarp ievērotu labas prakses rokasgrāmatas;

- trīs gadu laikā pirms pieteikuma iesniegšanas tā nav bijusi notiesāta par nopietniem dzīvnieku labturības pārkāpumiem.

⁴⁸ Paraugš E pielikuma 1. daļā Direktīvai 92/65/EEK, kurā jaunākie grozījumi izdarīti ar Komisijas Lēmumu 2013/518/ES.

⁴⁹ Padomes Regula Nr. 1/2005.

2. tipa atļauja – nepieciešama tāliem pārvadājumiem, t. i., tādiem, kuru ilgums pārsniedz 8 stundas.

Personai, kas piesakās 2. tipa atļaujas saņemšanai, ir jāatbilst iepriekš uzskaitītajiem 1. tipa atļaujas nosacījumiem un papildus jāiesniedz:

- sīkāka informācija par ieviestajām procedūrām, lai pārvadātājs varētu i) izsekot un reģistrēt savā atbildībā esošo transportlīdzekļu kustību un ii) jebkurā pārvadājuma laikā sazināties ar transportlīdzekļa vadītāju;
- ārkārtas rīcības plāni ārkārtas situācijām.

Atļaujas ir derīgas 5 gadus, ja vien netiek norādīts citādi.

Neraugoties uz to, ka 1. tipa atļaujas saņemšanai obligāti nav nepieciešami rīcības plāni ārkārtas situācijām, ir ieteicams, lai šādi ārkārtas rīcības plāni būtu ieviesti neatkarīgi no pārvadājuma ilguma.

3.2. Transportlīdzekļu apstiprināšana

Ja pārvadājums ilgst vairāk nekā 8 stundas, transportlīdzekli jāapstiprina kompetentajai iestādei. Transportlīdzeklis ir jāuzrāda apskatei tādā veidā, kādā tas tiek regulāri izmantots dzīvnieku pārvadāšanai, t. i., izmantotajiem konteineriem jābūt uz vietas. Tas ir nepieciešams, lai inspektoram būtu reālistisks pārskats par ierosinātajiem pārvadāšanas nosacījumiem attiecīgajām sugām.

Apstiprinājuma sertifikāti ir derīgi 5 gadus, ja vien nav norādīts citādi.

3.3. Pārvadāšanas dokumenti

Visām personām, kas pārvadā dzīvniekus komerciālu iemeslu dēļ, saskaņā ar likumu līdzi jābūt dokumentiem, kuros norādīta vismaz šāda informācija:

- dzīvnieku izcelsme un īpašnieks;
- izbraukšanas vieta, datums un laiks;
- paredzētais galamērķis;
- plānotā pārvadājuma paredzamais ilgums⁵⁰.

Pārvadātājiem par dzīvnieku pārvadāšanu ir jāziņo apstiprinātam vietējam veterinārārstam, un tiem ir jābūt pieejamam *TRACES* veterinārajam sertifikātam pārrobežu pārvadāšanai.

Saskaņā ar tiesību aktiem ārkārtas rīcības plāni ir nepieciešami tikai pārvadājumiem, kuru ilgums pārsniedz 8 stundas, bet ir ieteicami visiem pārvadājumiem neatkarīgi no to ilguma.

Īpašniekam vai par pārvadāšanu atbildīgajai personai rakstiski jāsniedz sīki norādījumi par dzīvnieku uzraudzību un aprūpi pārvadāšanas laikā, kas atbilst šajā dokumentā sniegtajiem ieteikumiem.

⁵⁰ Lai gan tas nav noteikts likumā, ir ieteicams dokumentācijā norādīt arī visas pieturvietas.

Kaķus un suņus drīkst pārvietot uz citu dalībvalsti tikai tad, ja tie ir marķēti ar transponderi⁵¹ un ja tiem ir atbilstoši aizpildīta lolojumdzīvnieka pase⁵². Pasē ir jānorāda, ka dzīvniekiem ir derīga aizsardzība pret trakumsērgu⁵³, kā arī informācija, kas norādīta šā dokumenta 2.3. apakšiedaļā.

Jāreģistrē ikviens transportlīdzeklis, kas izmantots dzīvnieku pārvadāšanas laikā, kā arī informācija par veiktajiem pārvadājumiem. Ja tas ir regulārs pārvadājums, piemēram, lai vestu suņus uz pastaigu, pietiek ar vispārīgu norādi, ka transportlīdzeklis tiek izmantots šim nolūkam. Ja tas ir netipisks pārvadājums, piemēram, lai vestu dzīvniekus pārdošanai, ziņas par to ir īpaši jāreģistrē.

Tirdzniecības kontroles un ekspertu sistēma (*TRACES*). *TRACES* sertifikāts nodrošina iespēju izsekot visām personām, kas nodarbojas ar dzīvnieku pārvietošanu un pārdošanu vai izvietošanu, un izveido saskaņotu pieeju visās dalībvalstīs. *TRACES* sertifikātos jāiekļauj šāda informācija:

- nosūtītājs – audzētāja, turētāja, dzīvnieku labturības organizācijas, tirdzniecības vai izvietošanas aģentūras nosaukums un adrese izcelsmes valstī;
- izcelsmes vieta – audzēšanas iestāde, saimniecība, tirgotāja iestāde, dzīvnieku patversme, nonāvēšanas punkts⁵⁴ vai aprūpes centrs izcelsmes valstī;
- saņēmējs – tās fiziskās vai juridiskās personas vārds un uzvārds vai nosaukums un adrese, kas ir atbildīga par sūtījuma saņemšanu galamērķa valstī;⁵⁵
- galamērķis – vieta, kur dzīvniekus nogādā galīgai izkraušanai un turēšanai:⁵⁶
 - tirdzniecībai – informācija par galamērķa valsts saimniecību vai audzēšanas iestādi un tās kontaktinformācija;
 - izvietošanai dzīvnieku labturības organizācijās – informācija par jauno īpašnieku vai aprūpes centru un tā kontaktinformācija (tostarp informācija par to, kura dzīvnieku labturības organizācija, persona (ja tā atšķiras no iepriekš minētās organizācijas), dzīvnieku patversme vai uzņēmums saņem dzīvnieku, un par to, vai dzīvnieks patiešām fiziski tiks turēts šajā vietā un vai, ja nepieciešams, to varēs pārbaudīt);
- iekraušanas vieta – vieta, kur tiek iekrauti dzīvnieki, piemēram, savākšanas centrs, pilsēta un pasta indekss;
- pārvadātāji – apstiprināts transporta uzņēmums;⁵⁷
- organizētājs⁵⁸ – pārvadāšanas organizētājs;
- transportlīdzeklis – sīkāka informācija par transportlīdzekļa veidu un transportlīdzekļa identifikācijas informācija.

Turklāt, lai dzīvnieku varētu tirgot, šim dzīvniekam ir nepieciešams oficiāla veterinārārsta sertifikāts.⁵⁹

⁵¹ Marķēšanai, kas veikta pirms 2011. gada 3. jūlija, ir pieļaujams arī nolasāms tetovējums, nevis transponders.

⁵² Pases paraugs ir sniegts Lēmuma 2003/803/EK pielikumā un Regulas (ES) Nr. 577/2013 III pielikumā.

⁵³ Prasības attiecībā uz vakcināciju pret trakumsērgu ir noteiktas Regulas (ES) Nr. 576/2013 III pielikumā.

⁵⁴ “Nonāvēšanas punkts” ir termins, ko dažkārt lieto, lai apzīmētu pašvaldības dzīvnieku savākšanas dienestus, kuros dzīvnieki tiek turēti tikai absolūti minimālo likumā noteikto laiku pirms to eitanāzijas.

⁵⁵ Vai starpnieks/organizācija, tirdzniecības aģentūras vai izvietošanas aģentūras starpnieks, turēšanas iestādes īpašnieks, kas uzņems dzīvnieku, ja pārdošana notiek bez trešo personu līdzdalības.

⁵⁶ Saskaņā ar piemērojamiem tiesību aktiem un izņemot pagaidu uzturēšanos.

⁵⁷ Saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1/2005.

⁵⁸ Transporta uzņēmums tiek automātiski ievadīts arī kā organizētājs. Ja tirgotāji vai dzīvnieku labturības organizācijas ir noslēgušas līgumus ar pārvadātājiem, kā organizētāju norāda attiecīgo pasūtītāju.

⁵⁹ E pielikuma 1. daļa Direktīvai 92/65/EEK, kurā jaunākie grozījumi izdarīti ar Īstenošanas lēmumu 2013/518/ES.

4. iedaļa. Ārkārtas rīcības plānu izstrāde

4.1. Ārkārtas situācijas

Ārkārtas rīcības plāni ir juridiski nepieciešami tikai attiecībā uz tiem pārvadājumiem, kas ir ilgāki par 8 stundām, taču ir ieteicams, lai visiem dzīvnieku pārvadātājiem būtu ārkārtas rīcības plāni⁶⁰ attiecībā uz katru pārvadājumu neatkarīgi no tā ilguma. Šajos plānos jāapraksta darbības, kas jāveic ārkārtas situācijās, piemēram:

- transportlīdzekļa bojājuma gadījumā;
- ceļu satiksmes negadījuma vai būtisku satiksmes aizkavējumu gadījumā;
- ekstremālu laikapstākļu gadījumā;
- gadījumā, ja dzīvnieks vai dzīvnieki pārvadāšanas laikā saslimst vai gūst traumu;
- jebkurā citā situācijā, kas var ievērojami aizkavēt ierašanos maršruta punktos (ja ir vairākas pieturas) vai galamērķī vai apdraudēt dzīvnieku labturību.

Darbiniekiem ir jāpārzina ārkārtas rīcības plāni, un viņu glabāšanā ir jābūt nepieciešamajam aprīkojumam, piemēram, pirmās palīdzības aptieciņām un pietiekami daudz aprīkojumam darbību veikšanai ar katru dzīvnieku, kā arī sniega zeķēm, instrumentu komplektiem, lēkšanas trosēm, segām un dvieļiem. Laba prakse liecina, ka viņiem ir jāveic praktiski, tiešsaistes vai teorētiski uzdevumi, lai iepazītos ar ārkārtas rīcības plāniem un ārkārtas procedūrām.

Personālam transportlīdzeklī ir jābūt ārkārtas rīcības plānam, lai tas zinātu, kā rīkoties ārkārtas situācijā. Plānā jābūt iekļautam turpmāk minētajam:

- galveno personu kontaktinformācijai;
- protokoliem, lai pārbaudītu dzīvnieku fizisko stāvokli, labturību un uzvedību;
- jāsazinās ar organizētāju, lai izlemtu par labāko pieeju dzīvnieku aizsardzībai un ciešanu samazināšanai;
- veterināro klīniku atrašanās vietām (vai iespējai ātri noteikt to atrašanās vietas) maršrutā;
- skaidri saprotamām darbībām, lai nodrošinātu dzīvnieku izglābšanu no transportlīdzekļa ugunsgrēka vai cita negadījuma laikā.

4.2. Aizliegtu/ierobežotu suņu veidu pārvadāšana

Ir vairākas valstis un reģioni, kuros noteikta veida suņu pārvietošana nav atļauta uz konkrēto šķirni attiecināmo noteikumu dēļ. Katra pārvadājuma sagatavošanā jāiekļauj izpēte par noteikumiem, kas attiecas uz ierobežotu/aizliegtu šķirņu pārvietošanu katrā no valstīm, caur kurām vedīs pārvadājuma maršruts, ne tikai izbaukšanas un galamērķa valstīs.

4.3. Dzīvnieku pārvadāšana ekstrēmos laikapstākļos

Ekstrēmas temperatūras un augsts mitruma līmenis var negatīvi ietekmēt dzīvnieku labturību pārvadāšanas laikā, palielināt nevajadzīgu ciešanu risku un var būt letāls. Tas īpaši attiecas uz dzīvniekiem, ko pārvadā konteineros. Šā iemesla dēļ, pārvadājot dzīvniekus karstos vai aukstos laikapstākļos, pārvadājums ir rūpīgi jāplāno un jāparedz pasākumi ārkārtas situācijām, lai nodrošinātu, ka temperatūra un mitrums transportlīdzeklī vai konteinerā nerasniedz

⁶⁰ Ārkārtas situāciju plāna piemērs ir atrodams 1. papildinājumā.

nepieņemami augstu vai zemu līmeni. Jāapsver, vai ir nepieciešams pārvadāt dzīvniekus, ja temperatūra rada risku, gan atrodoties transportlīdzeklī, gan periodos, kad dzīvnieks var atrasties ārpus transportlīdzekļa, piemēram, iekraujot, izkraujot vai pārtraukumos. Ņemot vērā klimatu un to, ka temperatūra var strauji paaugstināties, lolojumdzīvnieku pārvadāšanas transportlīdzekļiem obligāti jābūt aprīkoti ar gaisa kondicionēšanas sistēmu.

Apkārtējā temperatūra kravas telpā nav augstāka par 25 °C un zemāka par 10 °C, un ideālā gadījumā to uztur 20 °C. Dzīvnieku kravas telpā ir jāizmanto papildu ventilācija, piemēram, ventilatori, sildītāji, pūtēji vai gaisa kondicionieri, lai nodrošinātu, ka apkārtējās vides temperatūra šajā telpā nesasniedz augšējo vai apakšējo robežu. Vadītājam regulāri (vismaz reizi stundā) jāpārbauda temperatūra, lai pārliecinātos, ka tā ir robežās no 10 °C līdz 25 °C.

Dzīvniekus nekādā gadījumā nedrīkst atstāt transportlīdzeklī bez uzraudzības. Risks, kas saistīts ar dzīvnieku atstāšanu siltos transportlīdzekļos, ir īpaši augsts, un tas var izraisīt karstuma dūrienu un nāvi.⁶¹

Karsti laikapstākļi⁶²

Turpmāk norādītās darbības samazinās risku, ka dzīvnieki var izjust ciešanas pārvadāšanas laikā karstos un/vai mitros apstākļos:

- pārvadājumam jānotiek diennakts vēsākajā daļā, t. i., nakts laikā vai agri no rīta;
- vienmēr ir jāizmanto gaisa kondicionēšana;
- dzīvnieki ir jāpārbauda biežāk, lai pārliecinātos, ka tiem nav pārkaršanas pazīmju (sīkāku informāciju par pārkaršanu skat. turpmāk);
- ūdens jāpiedāvā biežāk nekā parastos laikapstākļos;
- katram dzīvniekam atļautā platība jāpalielina par 30 %;
- jumtam jābūt gaišā krāsā, lai samazinātu tā uzkaršanu saulē.

Pārkaršanas pazīmes suņiem un kaķiem:

- elsošana, kas palielinās, progresējot karstuma dūrienam;
- pastiprināta siekalu izdalīšanās;
- uzbudinājums, nemiers (kaķi var staigāt);
- spilgti sarkana mēle;
- spilgti sarkanas vai bālas smaganas;
- paātrināta sirdsdarbība;
- apgrūtināta elpošana;
- vemšana vai caureja (iespējams, ar asinīm);
- apjukuma pazīmes un delīrijs;
- reibonis un streipuļošana;
- vājums un letarģija;
- muskuļu trīce;
- krampji;

⁶¹ Ir grūti norādīt precīzu temperatūru transportlīdzekļos, jo daži dzīvnieki, piemēram, ļoti jauni dzīvnieki, dzīvnieki ar biezu kažoku un dzīvnieki, kuriem ir īsas, plakanas sejas, ir vairāk pakļauti karstuma dūrienam nekā citi.

⁶² Vairāk informācijas skat. tīmekļvietnē <https://www.rspcapetinsurance.org.au/pet-care/health/heatstroke-hyperthermia>.

-
- sabrukšana un apgulšanās;
 - bezsamaņa.

Pārkaršanas ārstēšana suņiem un kaķiem:

- nelietojiet ledus aukstu ūdeni vai ledu, jo tas var pasliktināt problēmu;
- nekavējoties izņemiet dzīvnieku no karstās vides;
- uzlejiet vai izsmidziniet remdenu/vēsu ūdeni uz dzīvnieka kažoka un ādas; pēc tam pavērsiet pret to ventilatoru, lai palielinātu siltuma zudumu;⁶³
- var palīdzēt arī dzīvnieku apkārtnes samitrināšana;⁶⁴
- piedāvāji padzerties vēsu ūdeni;
- pēc tam nekavējoties nogādāji savu lolojumdzīvnieku pie tuvākā veterinārārsta;
- karstuma dūriens ir dzīvībai bīstama ārkārtas situācija – vienmēr apmeklējiet veterinārārstu. Pat ja izskatās, ka dzīvnieks atgūstas, vai ja ir aizdomas par karstuma dūrienu, dzīvnieks vienmēr jāpārbauda veterinārārstam.

Jāuzmanās, ja atpūtas pieturu laikā suņi tiek vesti pastaigā uz tualetes vietu, jo smilšu vai asfalta ceļa segumi var kļūt ārkārtīgi karsti un radīt ķepu apdegumus.

Auksti laikapstākļi

Hipotermija ir būtiska problēma aukstā laikā. Nepiemērots kontainers, nepietiekams kaloriju daudzums vai samirkšana palielina risku, ka dzīvniekam var iestāties hipotermija.

Ja konteinaera platība ir pārāk liela, tas nenodrošinās pienācīgu izolāciju, lai dzīvnieks būtu siltumā, un var rasties apsaldējums.⁶⁵

Dzīvniekiem, kas tiek pārvadāti aukstā laikā, visticamāk, būs jāuzņem papildu kalorijas, lai saglabātu siltumu. Kad ārējā temperatūra ir zem sasalšanas punkta, kaloriju daudzums jāpalielina pat par 30 % – atkarībā no dzīvnieka stāvokļa un pārvadāšanas nosacījumiem.

Drebuļi ir zīme, ka dzīvniekam ir pārāk auksti, un tā ir viena no pirmajām hipotermijas pazīmēm. Drebošs dzīvnieks lēnām jāsasilda, līdz izzūd hipotermijas pazīmes. Ieteicams sazināties ar veterinārārstu, lai saņemtu papildu ieteikumus par turpmāko aprūpi.

Jāizvairās lietot nerūsējošā tērauda vai metāla bļodas un tā vietā jāizmanto plastmasas materiāli.

Jāuzmanās, suņus vedot pastaigā atpūtas pieturās uz tualetes vietu. Nodrošini, lai tie pastaigājoties nesamirktu vai pirms iekraušanas tiktu izžāvēti, lai to ķepas netiktu pakļautas ledus vai sniega iedarbībai ilgāk nekā nepieciešams, lai tās nesaskartos ar ķīmikālijām vai sāļiem, ko izmanto ceļu un virsmu⁶⁶ atledošanai, un lai to kažoks un ķepas tiktu izžāvētas pirms atkārtotas iekraušanas.

⁶³ Ja dzīvnieks ir stipri pārkaris, tas jāatdzesē lēnām. Ja tas tiek darīts pārāk ātri, tas var pasliktināt situāciju, apgrūtinot cirkulāciju ķermenī. Ieteicams lietot vēsus pārsējus vai apsmidzināt dzīvnieka ķermeni ar nevēsu (bet ne ledus aukstu) ūdeni, sākot no ārējām ekstremitātēm (ķepām) un pēc tam virzoties uz ķermeņa korsetes daļu.

⁶⁴ Ja dzīvnieks ir bezsamaņā, pārliecinieties, ka tā elpceļi ir atvērti un nav nosprostoti (izvelciet dzīvnieka mēli un izstiepiet kaklu), taču ņemiet vērā risku tikt sakostam vai ievainotam.

⁶⁵ Apsaldējumi visbiežāk rodas uz astes, ķepu spilventiņiem un ausu galiem.

⁶⁶ Ieteicams izmantot sniega zeķes.

4.4. Slimu vai ievainotu dzīvnieku aprūpe

Dzīvnieki, kuriem ceļošana rada stresu, var saslimt pirms pārvadājuma, tā laikā vai pat pēc tā.

Gadījumā, ja dzīvnieks pārvadāšanas laikā saslimst vai gūst traumu, transportlīdzekļa vadītāja vai pavadona pienākums ir nodrošināt tam tūlītēju un atbilstošu aprūpi un uzmanību un sazināties ar veterinārārstu. Īstenotā rīcība būs atkarīga no dzīvnieka kondīcijas, kā arī no citiem faktoriem, piemēram, no attāluma līdz galamērķim. Tomēr ārkārtas rīcības plānos ir jāiekļauj visa attiecīgā informācija un norādījumi par to, kā risināt iespējamās problēmas pārvadāšanas laikā, un transportlīdzekļa vadītājam vai pavadonim ir jāzina šī informācija.

Gadījumā, ja dzīvnieks ir tik slims vai ievainots, ka humānākais variants ir eitanāzija, transportlīdzekļa vadītājam vai pavadonim ir jābūt piekļuvei, piemēram, izmantojot mobilo tālruni, interneta pakalpojumu, reģistrētu veterinārārstu kontaktinformācijai. Dzīvnieks iespējami drīz jānogādā pie tuvākā reģistrētā veterinārārsta un jāsažinās ar īpašnieku/nosūtītāju, lai pieņemtu atbilstošu lēmumu un mazinātu nevajadzīgas ciešanas.

5. iedaļa. Atsauces

AAFP Feline Zoonosis Guide

<https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1098612X19880436>

Alley Cat Allies

<https://www.alleycat.org/resources/kitten-progression/>

ASPCA <https://www.asPCA.org>

AVMA relocation of dogs & cats for adoption

https://www.avma.org/KB/Resources/Reference/AnimalWelfare/Documents/AVMA_BestPracticesAdoption_Brochure.pdf

Becoming a dog: Early experience and the development of behavior. J., Duffy, D.L., Jagoe, A., 2016. In Serpell, J., (ed) The Domestic Dog. Its evolution, behavior and interactions with people. Cambridge University Press. London.)

Behavioral and psychological outcomes for dogs sold as puppies through pet stores and/or born in commercial breeding establishments: Current knowledge and putative causes. McMillan, F.D., 2017. Journal of Veterinary Behavior: Clinical Applications and research. 19, 14-26.

Belgium, Sanitary conditions for transporting pets

<https://www.health.belgium.be/fr/animaux-et-vegetaux/animaux/detention-et-mouvements-danimaux/voyager-avec-des-animaux-de-compagnie>

CaroCat <http://www.carocat.eu/>

CaroDog <http://www.carodog.eu/>

Deutscher Tierschutzbund Auswertung zum illegalen Heimtierhandel in Deutschland https://www.tierschutzbund.de/fileadmin/user_upload/Downloads/Hintergrundinformationen/Heimtiere/Auswertung_illegaler_Tier-_und_Welpenhandel.pdf

Development of a new welfare assessment protocol for practical application in long-term dog shelters S. Barnard, C. Pedernera, L. Candeloro, N. Ferri, A. Velarde, P. Dalla Villa - Veterinary Record 2016

DG SANTE, Study on the welfare of dogs and cats involved in commercial practices, SANCO 2013/12364

https://www.researchgate.net/publication/310621032_Study_on_the_welfare_of_dogs_and_cats_involved_in_commercial_practices

Duthoit Sophie, La circulation des animaux de compagnie dans l'Union Européenne: Faciliter la libre circulation des animaux de compagnie et de leurs maîtres et sécuriser leur commerce en Europe (French Edition) (French) Paperback – November 25, 2016

Efficacy of dog-appeasing pheromone in reducing behaviours associated with fear of unfamiliar people and new surroundings in newly adopted puppies. Veterinary Record 164, 708-714. Gaultier, E., Bonnafous, L., Vienet-Lagué, D., Falewee, C., Bougrat, L., Lafont-Lecuelle, C., Pageat, P., 2009.

European Commission,

http://ec.europa.eu/food/animal/liveanimals/pets/nat_rules_dogscatferret_en.htm

http://ec.europa.eu/food/animal/liveanimals/pets/pet-regulation_20141229_en.ht

Four Paws International, Traceability in Europe, link

Four Paws International, puppy trade in europe Nov 2013 [http://www.vier-pfoten.eu/files/EPO/Materials_conf/Puppy Trade in Europe/REPORT EUROPEAN PUPPY TRADE. pdf](http://www.vier-pfoten.eu/files/EPO/Materials_conf/Puppy_Trade_in_Europe/REPORT_EUROPEAN_PUPPY_TRADE.pdf)

German Veterinary Alliance for Animal Welfare - Tierärztliche Vereinigung für Tierschutz (TVT)

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiWlJ7cvrjqAhVQPcAKHfGcAyUQFjABegQIBBAB&url=https%3A%2F%2Fwww.tierschutz-tvt.de%2Falle-merkblaetter-und-stellungnahmen%2F%3Fno_cache%3D1%26download%3DTVt-MB_113_Hundeimporte_Dez._2019.pdf%26did%3D7&usg=AOvVaw33QY2EoPoRAA8cgmMzBrY

Germany, Illegal Handel mit Hundewelpen

https://www.bmel.de/DE/Tier/TierhandelTransport/_Texte/Illegaler-Welpenhandel.html

Leitfaden für die Kontrolle von innergemeinschaftlichen Hunde- und Katzentransporten auf der Straße -

https://www.bmel.de/SharedDocs/Downloads/Tier/Heimtiere/LeitfadenKontrolleHundetransport.pdf?__blob=publicationFile

Impact unleashed

<https://www.impact-unleashed.com/pet-relocation-travel/how-to-measure-your-pet-from-their-crate/attachment/expatriate-crate-size-6-12-15-2/>

IATA Live animals regulations General Container Requirements for Pet Animals(1), Farm Livestock and Farmed Deer or Antelope (CR 1-3)(1)

https://www.iata.org/whatwedo/cargo/live-animals/pets/Documents/pet-container-requirements_1_45e_EN.pdf

Impact unleashed

<https://www.impact-unleashed.com/pet-relocation-travel/how-to-measure-your-pet-from-their-crate/attachment/expatriate-crate-size-6-12-15-2/>

Imported and travelling dogs as carriers of canine vector-borne pathogens in Germany

<https://parasitesandvectors.biomedcentral.com/articles/10.1186/1756-3305-3-34>

Ireland, Transport of other species DAFM Guidelines
<https://www.agriculture.gov.ie/media/migration/animalhealthwelfare/transportofliveanimals/Guidelineswelfareotherspeciesduringtransport270913.doc>

OIPA <https://www.oipa.org/international/puppies-europe-trade/>

LAIA

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/762430/animal-welfare-licensing-procedural-guidance.pdf

https://www.legislation.gov.uk/ukdsi/2018/9780111165485/pdfs/ukdsi_9780111165485_en.pdf

Pedigree

<https://uk.pedigree.com/puppy/key-milestones>

RSPCA Transport guidance

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjExIuXxLjqAhUyVRUIHVG9CqYQFjAJegQIAxAB&url=https%3A%2F%2Fwww.rspca.org.uk%2Fdocuments%2F1494939%2F7712578%2FPets_Transporting%2Byour%2Bpet%2B220814x.pdf%2F29d87515-6b0e-9e2d-f396-c4672856e7ef%3D1553170129690%26download%3Dtrue&usg=AOvVaw2H36Homa27c4QckQIQ4jR

RSPCA. 2017. Vaccinations. Protecting your pet from infectious diseases.

RSPCA Crate training guide

<https://www.rspca.org.uk/adviceandwelfare/pets/dogs/environment/crates>

RSPCA <http://www.rspca.org.uk/adviceandwelfare/pets/general/holiday>

RSPCA <http://www.rspca.org.uk/dogsinhotcars>

RSPCA - The effect of transport on dog welfare - evidence for the revision of EU regulation 1/2005

Survey of travel-related problems in dogs. The Veterinary Record, 170 (21), 542. Mariti, C., Ricci, E., Mengoli, M., Zilocchi, M., Sighieri, C., & Gazzano, A. (2012).

Spain, “guía sobre las condiciones de bienestar animal para el transporte por carretera de perros y gatos en españa”

https://www.mapa.gob.es/es/ganaderia/temas/produccion-y-mercados-ganaderos/guia_transporte_perros_tcm30-535724.pdf

Sweden, Travel guide for dogs and cats

<http://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/djur/olikaslagsdjur/hundarochkatter/skotselavhundochkatt/hundarochkatteribil.4.32b12c7f12940112a7c80005022.html>

<http://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/djur/resorochtransporter/transportinomekonomiskverksamhet.4.207049b811dd8a513dc80001019.html>

Sweden, Travel guide for dogs and cats

<http://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/djur/resorochtransporter/hundarkatterochillrar/ravelguidefordogsandcats.106.4c8614ac1602a4751f8ed877.html>

UK, DEFRA, Licensing Conditions

Guidance on use of animals in exhibitions

<http://www.cfsg.org.uk/The%20Animal%20Welfare%20Licensing%20of%20Activities%20Involvi/k.%20Defra%20Guidance%20Notes%20for%20Exhibiting%20Animals.pdf>

UK, The Welfare of Animals (Transport)

<http://www.legislation.gov.uk/uksi/2006/3260/contents/made>

WSAVA Body Condition Score

<https://wsava.org/wp-content/uploads/2020/01/Body-Condition-Score-Dog.pdf>

1. pielikums. Ārkārtas rīcības plāns

1. Pārvadātājam ir jābūt apdrošinātam (apdrošināšanas sabiedrības kontaktinformācija un tālruna numurs)

2. Ja notiek negadījums, ceļš ir slēgts vai ir slikti laikapstākļi, jārīkojas šādi:

- a) apsveriet iespēju pilnībā atcelt pārvadājumu, aizkavēt tā sākšanu vai atgriezties bāzē un to pārplānot;
- b) izmantojiet satelītnavigācijas aprīkojumu maršruta mainīšanai, lai apbrauktu nosprostojumu;
- c) jebkāda ilguma kavēšanās gadījumā izmantojiet priekšrocības, ko sniedz pietiekams transportlīdzekļa vadītāju/personāla un dzīvniekiem paredzētu krājumu daudzums transportlīdzeklī;
- d) izmantojiet transportlīdzeklī ierīkoto gaisa kondicionētāju, apkuri un elektrisko ventilāciju;
- e) nodrošiniet vienmēr divu darbinieku klātbūtni, jo tas ir vissvarīgākais dzīvnieku labturības jomā. Palielinoties dzīvnieku skaitam, jāpalielina arī darbinieku skaits.⁶⁷

3. Ja pārrobežu šķērsrošanas vietas nav izmantojamas, pārvadātājam ir jāmeklē alternatīva iespēja šķērsot robežu vai jāatceļ pārvadājums.

4. Ja transportlīdzeklī rodas neatgriezenisks bojājums, avārijas pakalpojumos ir jāietver pārvadājuma turpināšana līdz bāzei, garāžai vai suņu/kaķu audzētavai. Ārkārtas gadījumos jābūt pieejamiem rezerves transportlīdzekļiem, kas atbilst labturības aizsardzības prasībām, tostarp piemērotiem konteineriem un klimata kontrolei. Pirms ceļojuma ir jāsazinās ar vietējām suņu/kaķu audzētavām maršrutā, lai pārliecinātos, vai tās var palīdzēt ārkārtas situācijā.

5. Ja darbinieks ir saslimis, ir jānodrošina tam aizvietotājs, kas pildīs pienākumus turpmākajā pārvadājuma daļā līdz bāzei, garāžai vai suņu/kaķu audzētavai.

6. Visiem lolojumdzīvnieku aprūpētājiem un transportlīdzekļa vadītājiem ir jābūt zināšanām par pirmās palīdzības sniegšanu lolojumdzīvniekiem gadījumos, ja dzīvnieks (-i) ceļojuma laikā saslimst vai gūst traumu. Nekavējoties jāsazinās ar veterinārārstu tuvākajā vietā, lai veiktu profesionālu novērtējumu.

7. Ja dzīvniekam ir nepieciešama eitanāzija, nekavējoties jāsazinās ar veterinārārstu, par to jāinformē dzīvnieka īpašnieks, jānorāda apstākļi un jānosūta fotogrāfijas, kas saistītas ar šādu lēmumu. Šāds lēmums veterinārārstam būtu jāpieņem kopā ar īpašnieku.

8. Transportlīdzeklī ir jābūt pilnībā aprīkotam atbilstoši rīcībai ārkārtēji karstos un aukstos laikapstākļos. Tajā jābūt neatkarīgam barošanas avotam, ko nodrošina plaši izmantojamas baterijas. Pārvadātājam līdzī jābūt arī vēsiem paliktņiem, ledus blokiem, papildu segām un pārsegiem transportlīdzeklī esošajiem dzīvniekiem. Ja situācija ilgst ilgāku laiku, ir jāmeklē palīdzība vietējās suņu vai kaķu audzētavās. Transportlīdzeklī jābūt pilnībā aprīkotam, lai jebkurā situācijā varētu novērst galējas temperatūras sasniegšanu. Ja tiek prognozēts, ka temperatūra būs tik augsta, ka būs nepieciešami papildu dzesēšanas pakļāji vai ledus bloki, pārvadājumu nedrīkst veikt.

⁶⁷ Divi darbinieki uz 16 dzīvniekiem.

9. Ja pārvadātājs uzzina par ziņojamu slimību apgabālā, uz kuru viņš dodas, tad šī vieta iespēju robežās ir jāapbrauc, mainot maršrutu vai pat atceļot braucienu. Ja tas nav iespējams, dzīvniekiem jāpaliek transportlīdzeklī karantīnā līdz izbraukšanai no attiecīgā apgabala. Pārvadātājam jāsažinās ar vietējo veterinārārstu, lai saņemtu padomu, un jāinformē veselības aģentūras amatpersona ostās un uz robežas.

10. Kontaktpersonu saraksts

- a) Eiropas neatliekamās palīdzības numurs – 112
- b) tehniskās palīdzības transportlīdzeklis –
- c) apdrošināšanas kontakttālrunis –
- d) apstiprināts transporta uzņēmums –
- e) ārsts⁶⁸ –
- f) slimnīca ³⁶ –
- g) veterinārārsts³⁶ –
- h) atbildīgā persona izbraukšanas punktā –
- i) atbildīgā persona brauciena laikā –
- j) atbildīgā persona galamērķī –
- k) kompetentā iestāde –

⁶⁸ Jābūt lokalizējamam visā pārvadājuma maršrutā, izmantojot mobilo meklēšanu vai kartēšanu, piemēram, *Google maps* lietotni.

2. pielikums. Dzīvnieku veselības un labturības rādītāji

Rādītājs	Apraksts	Mērķis
Dzīvnieks iekraušanas/pārvadāšanas/izkraušanas dēļ ir guvis traumu	Dzīvniekam pārvadāšanas laikā/pēc tam ir ievainojuma vai traumas pazīmes	Nav
Dzīvniekam ir dzeramais ūdens	Dzīvniekam pietiekamā daudzumā tiek nodrošināts viegli sasniedzams tīrs ūdens	Visur
Dzīvniekam ir guļamvietas materiāls	Katram dzīvniekam ir nodrošināts absorbējošs materiāls	Visur
Dzīvniekam ir slimības pazīmes	Dzīvniekam ir infekcijas slimības pazīmes, piemēram, izdalījumi no deguna vai acīm, vemšana u. c.	Nav
Ķermeņa stāvokļa rādītājs zem 3/9 vai 9/9	Skalā no 1 līdz 9, kur 1 nozīmē novājēšanu un 9 – lieko svaru, dzīvnieks iegūst punktu skaitu no 1 līdz 3, kur 1 ir definēts šādi: “Kauli (t. i., ribas, iegurnis, jostas skriemeļi) ir viegli redzami, muskuļu masas zudums, acīmredzams viduklis un vēdera izliekums” vai “Apjomīgs tauku uzkrājums virs krūškurvja, mugurkaula un astes pamatnes. Nav redzams viduklis un vēdera izliekums. Tauku uzkrājums uz kakla un ekstremitātēm. Acīmredzami uzpūties vēders.” ⁶⁹⁷⁰	Nav

Ķermeņa stāvoklis

1. No novājējuša līdz ļoti tievam

Ribas, mugurkauls un gurnu kauli ir redzami no attāluma. No stāvokļa, kad nav pamanāmu ķermeņa tauku un ir acīmredzams muskuļu masas zudums, līdz stāvoklim, kad ribas, mugurkauls un gūžas kauli ir viegli pamanāmi. Nevar sataustīt ķermeņa taukus un ir minimāls muskuļu masas zudums.

⁶⁹ Development of a new welfare assessment protocol for practical application in long-term dog shelters S. Barnard, C. Pedemera, L. Candeloro, N. Ferri, A. Velarde, P. Dalla Villa - Veterinary Record 2016

⁷⁰ WSAVA Body condition score

2. No tieva līdz nepietiekamam svaram

Ribas var viegli sataustīt un var būt redzamas bez sataustāmiem taukiem. Ir redzama mugurkaula augšdaļa, un var būt pamanāmi arī gurnu kauli; ribas var viegli sajūst, un tās klāj minimāls tauku slānis. Viduklis ir viegli pamanāms, skatoties no augšas. Ir arī “vēdera izliekums”, kas nozīmē, ka, skatoties no sāniem, vēders šķiet ievilkts aiz ribām.

3. Ideāls svars

Samērīgs ķermenis. Ribas var viegli sataustīt, un tās nesedz lieks tauku slānis. Viduklis redzams aiz ribām, skatoties no augšas. Ir vēdera izliekums.

4. No liekā svara līdz resnam

Ribas var sataustīt, un tās sedz neliels lieko tauku slānis. Viduklis ir redzams no augšas, bet neizceļas. No stāvokļa, kad ir vēdera izliekums, līdz stāvoklim, kad ribas ir grūti sajūst zem bieza tauku slāņa. Pamanāms tauku uzkrājums uz muguras lejasdaļas un astes pamatnes. Vidukļa līnija nav vai gandrīz nav redzama, un vēders var izskatīties acīmredzami noapaļots vai nokarens.

5. No aptaukojies līdz nopietni aptaukojies

Ribas var sajūst, tikai stipri uzspiežot. Ievērojams tauku uzkrājums klāj muguras lejasdaļu un astes pamatni. Nav redzams ne viduklis, ne vēdera izliekums. Var būt arī acīmredzami uzpūties vēders, un ribas nav sajūstamas zem ļoti bieza tauku slāņa. Liels tauku uzkrājums ir redzams uz kakla, krūtīm, mugurkaula un astes pamatnes. Nav redzams ne viduklis, ne vēdera izliekums. Var būt arī acīmredzami uzpūties vēders un plata, plakana mugura.